

ARTUR SILVESTRI

APOCALYPSIS

cum figuris

**Șapte nuvele fantastice
și un epilog**

ediția a II-a, comentată

**Preliminarii de lectură
de**

prof.dr. OVIDIU DRIMBA și prof.dr. AL. HUSAR

CARPATHIA PRESS – 2005

CARPATHIA PRESS, 2005

str. Ciprian Porumbescu nr. 10, București, cod 010652

E-mail: carpathia@k.ro

Tel/fax: 021-317.01.14

ISBN: 973-7609-08-5

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Această carte reia în ediție nouă volumul „**Apocalypsis cum figuris. Șapte nuvele fantastice și un epilog**”, apărut la editura „Carpathia Press”, în anul 2003. Ediția inițială este astăzi practic epuizată iar volumul, primit cu surprindere în mediile literare din România, a cunoscut în mai puțin de trei ani și o difuzare internațională impresionantă: a apărut în traducere franceză la Veneția și va apărea în spaniolă și italiană în toamna anului 2005.

„**Apocalypsis cum figuris**” devine, astfel „un caz”, iar ediția de față încearcă să explice fascinația pe care această carte o exercită. Concepția este neobișnuită la noi: am reprodus însă diferite comentarii, din cele mai diverse perspective, pentru a putea crea un **joc de lumini poliedrice** care provin de la istorici literari, antropologi, poeți, prozatori, filosofi ai culturii și civilizațiilor, care vin cu perspective și metode diferite. A rezultat o **carte-document** dar și un **model de lucru** pentru percepția creației, care, întotdeauna, aduce rezultate inedite. Culegerea, selecția și orânduiriile comentariilor (edite sau inedite până acum), s-au făcut de către redacție. Textul volumului „**Apocalypsis cum figuris**” reproduce textul inițial, apărut în 2003. Autorul l-a considerat „**ediția definitivă**”, **nec varietur**.

Coperta exterioară reproduce o miniatură medievală, cu caracter ezoteric, până astăzi nedescifrată.

Concepția copertii exterioare: *arh. Mugur Kreiss*

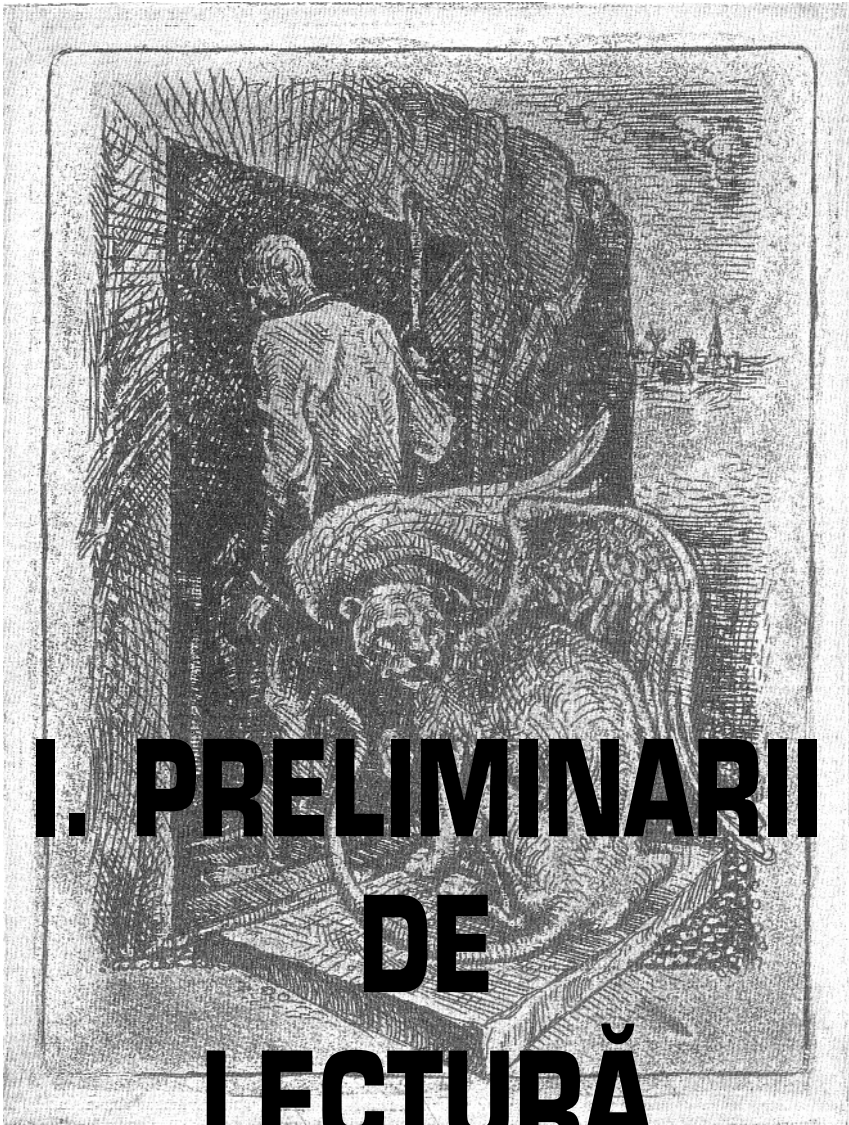
Volumul este ilustrat cu

gravuri enigmatice ale marelui artist **Traian Alexandru Filip**.

Concepția grafică interioară: *ing. Diana Șuică*

Redactor: *Mihaela Făgaș*

Tipar: *Tipogrup Press S.A.*

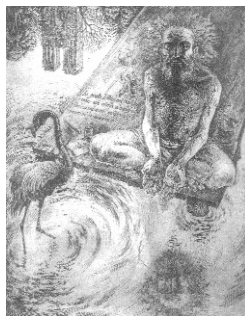
**I. PRELIMINARI
DE
LECTURĂ**

Două introduceri:

Prof. dr. Ovidiu Drimba
SCHIȚĂ DE PORTRET

Prof. dr. Alexandru Husar
ARTA SCRISULUI
ÎN PAGINI ANTOLOGICE

SCHIȚĂ DE PORTRET

Artur Silvestri este o personalitate poliedrică. Autor a peste 30 de cărți din domenii diverse, datele sale autobiografice (informații ne aduce fiecare volum al său) ni-l prezintă dotat cu prestigiul unui doctorat în Literatură Medievală al exoticei Universității din Madras (India) – dar și al unui doctorat H.C. al Institutului de Medievală din metropola catalană Barcelona. În nota biografică din „*Arhetipul călugărilor sciți*” aflăm că autorul, licențiat în Litere al Universității din București (1976) a făcut specializarea în Arheologie în Italia, iar în Istoria Culturii – la Sorbonna.

„Multe obligații academice” – îmi comunica recent într-o scrisoare – îl poartă pe meridiane occidentale, până la Bruxelles, via Viena-Paris. Pentru că Artur Silvestri (ne spune antetul scrisorii) este și „doctor în științe aplicate” al Universității Francofone Internaționale din Bruxelles; precum și visiting professor de gestiune imobiliară și expertiză patrimonială al aceleiași Universități. În acest domeniu, în țară Artur Silvestri deține câteva funcții (nu mai puțin de șase!) de președinte, de director general, sau de expert consultant: personalitatea sa poliedrică iradiază – surprinzător, nu? – și în asemenea domenii de un pragmatism implacabil.

Dar gena sa de literat este irepresibilă: înseși prognozele sale de piață imobiliară au (când le citești) claritate, fantezie, fluentă, plasticitate a limbajului, presărat și cu date de cultură. Calități literare, deci. Domeniul culturii însă îi rămâne – evident – preferențial. În ipostaza de inițiator, a lansat, în anii '80, proiectul „*Noua geografie literară*”; a reunit echipa de cercetători în istoria veche formând „*Grupul de istorie alternativă*”, care a elaborat ampla lucrare (inedită încă) – „*Daco-Romanica. Studii despre cultura română în epoca etnogenezei*”. A fondat, apoi, revista „Lumina creștină”; a relansat și condus publicațiile „Națiunea” și „Dacia literară”. Anunță acum că pregătește lansarea publicațiilor „Columna lui Traian” (fondată de Hașdeu), „Arhiva Românească” și „L'Etoile du Danube” (fondate de Kogălniceanu), precum și „Sinteza” – fostă a lui G. Călinescu. A fondat de asemenea Asociația „Biblioteci pentru Sate”, „Asociația Scriitorilor Creștini din România”, – iar recent, promițătoarea și bine-venita „Asociație Română pentru Patrimoniu”; precum și (dimensiunea pragmatică a persoanei nu se desminte!) singura colecție editorială de consulting specializată: „Biblioteca Imobiliară”. Cum singur se prezintă și se promite: infatigabil și inepuizabil!

Dar scena pe care propensiunea și curiozitatea sa științifică – „sans frontières” – evoluează cu predilecție constantă este „Istoria civilizației”. Sferă în care se infiltrează, discret, și considerații care țin de domeniul Filosofiei Culturii.

Înainte de orice, reținem că, în constituția sa intimă, Artur Silvestri este – intelectualmente – un „Homo religiosus”. Un intelectual care a stat permanent și stă în relații strânse cu înalții ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române bucurându-se de aprecierile declarate, ferme și admirative, ale acestora. În volumul „*Vremea Seniorilor*” se reproduce corespondența sa – în numai 5 ani – cu Patriarhul Teoctist (6 scrisori), cu mitropolitii Nicolae Corneanu (24), Nestor Vornicescu (17), Antonie Plămădeală (6) – care i-a acordat și un interviu în zece convorbiri, însoțite de alte câteva zeci de scrisori, în „*Modelul Omului Mare*” – una din lucrările de referință pentru biografia și opera eruditului înalt ierarh, fondatorul incomparabilei **mănăstiri a secolului**, de la Sâmbăta de Sus, căreia i-a donat și biblioteca sa personală (de 20.000 de volume!). La aceștia se adaugă și alți zece episcopi din țară, cu toții exprimându-i considerația lor. Patriarhul Teoctist îl apreciază ca „iscusit mânăuitor al scrișului nostru de inimă și gând românesc”; în timp ce mitropolitul Antonie în scrisorile ce i le adresează: „Citind studiile lui A.S. sunt uimit de câte lucruri știe și pe câte portative ale spiritului își încearcă gândurile și cuvintele”.

Cu asemenea aprecieri date contribuțiilor și caracterului său de „Homo religiosus” (care între 1986 – 1989 a făcut parte și din Comisia de Istorie Bisericească a Patriarhiei Române) Artur Silvestri a întreprins și pasionante cercetări de istorie a epocii străromânilor, a culturii și literaturii proto-române (domeniu investigat cu autoritate și de prof. Mihail Diaconescu în monumentală sa „Istorie a literaturii daco-romane”, 1999, 630 p.). Volumul remarcabil „*Arhetipul călugărilor sciți*” reunește studii și eseuri despre ceea ce autorul numește, inspirat: „Bizanțul paralel”, riguros documentate, cu bogate note și trimiteri la surse. Autorul ne mai informează că el este „descoperitorul operei latine a scriitorului proto-român Martin de Bracara – sec. VI”. De asemenea – al „*Jurnalului*” esteticianului de origine română Pius Servien.

Orizontul preocupărilor, al cercetărilor, al contribuțiilor lui Artur Silvestri este însă mult mai larg. Cuprinde și cele trei volume de memorii și evocări: „*Memoria ca un concert baroc*”, aducând pe scenă, distinse personalități din diaspora (Dinu Adameșteanu, Paul Lahovary, Leon Negruzzi, George Uscătescu, ș.a.). – Criticii plastice i-a dedicat „*Intermundii*”, un frumos mic volum (de 40 de pagi-

ni) cuprinzând „*Vise despre forme și culori*”. – A publicat apoi (în 5 limbi) eseul „*Pentagramma*”, o incursiune într-un domeniu puțin umblat ținând de filosofia culturii, cu un original concept denumit de autor „originism”. – Istoric și critic literar (un critic îi remarcă „siguranța tăieturii și precizia diagnosticului”) le-a dedicat două studii lui Miron Radu Paraschivescu și lui Zaharia Stancu: „*Radiografia spiritului creol*” și „*Revolta Fondului Neconsumat*”.

Enciclopedist impenitent, gata oricând să intre în câmpul unor noi preocupări, iată-l acum pe Artur Silvestri pătrunzând și în parohia narației beletristice: „***Apocalypsis cum figuris***”, – șapte instantanee (numite de autor „nuvele fantastice”), – în care Mircea Eliade cu ale sale „Nopti de Sânziene” (recunoaște el) – „a lăsat o urmă atât de pregnantă”. Dar culegerea se încheie cu un „Epilog” care întregeste – sugestiv, concludent – acest „profil”, această „schită de portret”, pe care am încercat-o aici. În primul rând, pentru că autorul își mărturisește „afinitățile elective” din câmpul literaturii și, printr-o implicită extensiune, al culturii în general. Care ar fi aceste definatorii „afinități”?

Artur Silvestri are lecturi întinse, moderne și rezistente, în domeniile abordate. În domeniul literar, de pildă, el pare a fi mai puțin permeabil la spiritul literaturii nord-americane (un „Homo religiosus” ar putea fi altfel?); în schimb „i-a cultivat cu precădere” – mărturisește – pe *sud-americanii esențiali*: pe Borges, pe Marquez, pe Vargas Llosa. Extinzându-și în domenii mai insolite (ale literaturii relativ contemporane) curiozitatea intelectuală (irepresibilă!), Artur Silvestri își recunoaște scrisului său „vagi ecouri” (în realitate – mai mult decât „vagi”) din literatura, de exemplu, a unei Marguerite Duras – de la care poate fi perceput (cred eu) interesul pentru investigație socială unit cu oarecari ambiții metafizice (“experts en demi-silences” nota H. Clouard). Sau din lectura unui Julien Gracq, a cărui atracție spre fantezia magico-evocativă din „Țărnelor” și spre o ambianță dominată de miracol și mister este captată poetic: ceea ce la autorul nostru devine „o dimensiune liturgică, arătând un mister ce coordonează, de fapt, lucrurile”. – În schimb, mai directe afinități se pare a-și fi găsit Artur Silvestri din lectura unui Ernest Junger care, după ce la început a negat transcendența religioasă (ceea ce confratele român n-a făcut nici un moment), s-a apropiat apoi de valorile culturii umaniste creștine, a denunțat elementul demonico-inuman ce amenința tradițiile antichității și ale creștinismului, – și a recunoscut necesitatea credinței religioase: afinitatea lui Artur Silvestri cu naratorul și eseistul german (m. 1962) nu poate fi negată. Să mai cităm și afinitatea lui cu

incisivul pamfletar europeanist contemporan Francis Dessart, a cărui carte „Reconquista – eseuri de geopolitică spirituală europeană” – Artur Silvestri a editat-o recent, introducându-l astfel pe autor în circuitul atenției noastre.

O concluzie a acestei schițe de portret pe care am încercat-o ar fi – inevitabil – reduționistă. Pentru că modelul portretului este un scriitor prolific, variat și complex. Iar ca etate este încă... „nel mezzo del camin di nostra vita” (intelectuale). Este clar că lungă listă, diversă, multicoloră și „sonoră”, de activități și rezultate, de titluri și onorificențe ce i-au fost acordate, enumerate de-a lungul acestei schițe de portret, nu este, nu vrea și nici nu putea fi un exercițiu de critică obiectivă și competentă; și cu atât mai puțin un exercițiu laudativ. Un encomion. Pentru că în fața unui câmp de valoare, a formula o apreciere critică ar fi o pretenție prezumțioasă (din partea mea, cel puțin). Simpla enumerare sobră și nudă a datelor, a elementelor acestei schițe de portret, este concludentă. Artur Silvestri este o personalitate poliedrică.

Prof. dr. Ovidiu Drimba

ARTA SCRISULUI – ÎN PAGINI ANTOLOGICE

Autor al multor altor cărți („probabil că vreo cîteva zeci”, cum notează el însuși), și aproape 200 studii de istorie literară și istoria civilizațiilor, peste 2500 titluri, – ilustrul scriitor, istoric al culturii și dascăl de prestigiu internațional, dr. Artur Silvestri, ne oferă în ***Apocalypsis cum figuris***, cum zice d-șa, – „o carte stranie, din viața anterioară”.

Nu mai puțin de „șapte nuvele fantastice și un epilog” pe nu mai mult de 32 pagini, compun această carte, scrisă cu peste două decenii în urmă, – cert **una din cele mai surprinzătoare apariții din ultimii ani, la noi**. Deși, după autor, cele șapte proze nu sunt „proze” ori „nuvele”, ci „*un fel de fragmente de epos cripitic, ce captează un mister natural nedeslușit și doar îl înregistrează fără a-l organiza*”, – în realitate volumul surprinde în vibrația ei, în strînsa împletire de narațiuni și descrieri, o mișcare continuă și largă a elementelor sau fenomenelor naturii, în primul rînd.

Ploi mișcînd peste cîmpii, ape tresărînd, soarele întinzînd peste lac pînze lungi, argintii, păduri fremătînd, fagi, sălcii pîngînd, rațe sălbatice forfotînd, țipînd adunîndu-se ca să plece... În pagini relevante, ploaia venea cu răcoarea distilată și cu cețurile ei ca de potop. Apele sure, grele, răscolind vegetația, vînturile misterioa-

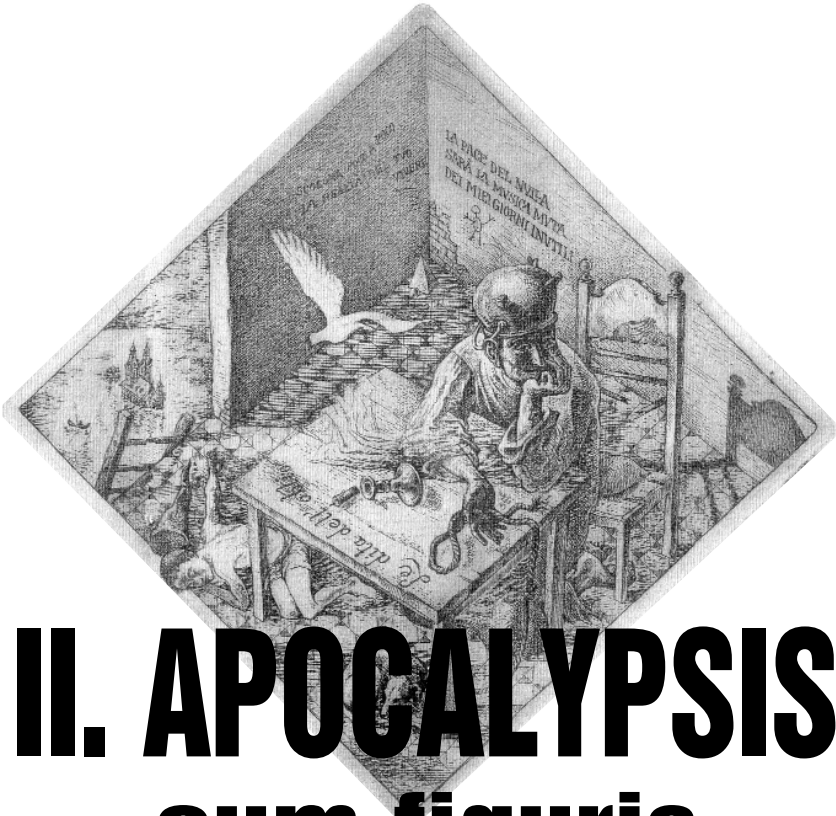
se, aducătoare de ploi, păreau că se eliberează din vrăji arhaice. Pe canale, se desfășurau, cu lungi și ovale atingerii, luminile amurgului... În **Veneția, fără Isadora**, creșteau ierburile înverzite, ieșeau „*ca dintr-o magie a lumii desfrunzite, florile*”. Anotimpurile se succed omeneste (iernile *grele*, cu copacii goi și troienți de zăpezi; primăverile *dure roase*, verile *somnolente* și toamnele adânci, *singurate* și mortale) în chipuri caracteristice definitorii, dublând aspectele lor exterioare cu valențe psihice sau morale. O atestă epitetul fizic și epitetul moral (copac *solitar*, cer profund și *singuratic*, pe aceeași pagină: ceruri *solitare* și reci), epitetul moral pe lângă epitetul fizic: epitetul *binar*, uneori *ternar* (toamnele *adânci*, *singurate* și *mortale*) rareori un singur epitet (vara *nebună*, ferigi *mortale* sau valuri *amorse*) atesta o profundă umanizare a naturii, deci capacitatea autorului de a desluși un mister natural, de a-l „organiza”. O redutabilă intuiție a naturii analizate se extinde și asupra interioarelor. În **Veneția, fără Isadora**, de exemplu, „*în camerele adânci, pe unde luminile ieșeau dintre îndepărtatele vitralii, pe lângă mobila grea, încrustată, se simte, opacă, pielea de Cordoba și argintul moale al tăvilor. Isadora trece prin odăile strănii pe unde învățase să descifreze misterele semnelor cabalistice, trece prin ușile înalte, pe sub lampadare de cristal. Candelabrele baroce, vitrinele oarbe cu porțelanuri, lăzile închise cu lacăte, canapeaua de pluș roșu, ca de sânge închegat, odăile cu plușuri roșii, vechi, ușile strănii...*” toate poartă amprenta prezenței umane, a unui contact cu omul care-și află el însuși cu precădere locul său predilect. În ideea că „farmecul unei tinere care vrea să placă, este ceva inefabil care provine din întreaga persoană în mișcare” – în **Geneza după Balzac** – accentul cade pe mișcare. Apar personaje bine conturate. Maria din prima schiță, de obicei două personaje – *ea* și *el* sau *bărbatul* și *femeia*, – Constanța și Peter (în **Peter în aprilie**), Pamfil (**Mileniu în păduri**), Lena și Radu (în **Ordinul vrăjitoarelor**), Isadora (în **Veneția, fără Isadora**) își justifică locul, în portrete sumare, succinte, vădind, în esență, un fapt incontestabil: au ceva de spus...

Un stil dens, concentrat, aproape nervos, un lexic de o frapantă opulență, sintaxa de un volubil schematism în febră: cartea unui scriitor de certă vocație. Totul strâns în corset: nu rareori un ritm impecabil, profund personal. Încântă un scris alert și degajat. Nimic descurajant sau demoralizant în această carte în care **arta scrisului atinge în pagini antologice o rară performanță** – mai presus de orice decență și eleganță.

În pofida dimensiunilor reduse, a unui restrâns număr de pagini, ceea ce impresionează îndeosebi e aici prezența unor proporții cosmice, depărtări de neatins, sunete prelungi, răsfrânte în ecouri ce parcă nu se mai sfârșesc. În **Peter în aprilie**, Constanța are convingerea că lumea este în realitate infinită. În podul casei din București miră „plânsoarea greierilor“ ca din afară de istorie ori dintr-o Lume îndepărtată. Și în altă parte – „imensitatea cerurilor solitare și reci“. Pe o lățime imensă, pe aproape întreg orizontul, clipeau luminile Bucureștilor. În **Mileniu în păduri** – „De sus până jos lumea se vedea străvezie, cerul pur părea ireal și fără sfârșit“. În **Ordinul vrăjitoarelor** „barca lungă, aproape astrală, se înfîgea în orizonturi lăsând în urmă triunghiuri din ce în ce mai largi...“. Tot aici „geometria solitudinii marilor navigatori făcea lumea să fie atunci mai puternică decât însăși ideea de veșnicie“. Înainte de lumea pe care ea o cunoștea (în **Veneția, fără Isadora**) „apele se revărsaseră peste maluri și ierburile crescuseră nebune, frunzele ... foșniseră de milioane de ani fără să fie auzite de om“...

Existând astfel o perspectivă cosmică mai presus de spațiu și timp deopotrivă – și poate aici e forța, în fond mesajul cărții – ea implică „o dimensiune liturgică, pe această cale captând un mister ce ordonează, de fapt, lucrurile în planuri ce aparțin a ceea – cum sugerează autorul“ – unui scenariu mitic ce depășește contingentul“.

Prof. dr. Alexandru Husar

II. APOCALYPSIS cum figuris

**Șapte nuvele fantastice
și un epilog**

1983-1984

ediția a II-a, comentată

„HIEROGLIFE“ și „TIPARE“

Când m-am hotărât să fac să apară încă o dată „*Apocalypsis cum figuris*“ nu mi-am dat seama că va trebui, pentru aceasta, să recitesc atent totul, de la început până la sfârșit, cu creionul în mână. Acum recitesc, într-un miez de noapte ce nici nu știu din ce timp este, și mă tulbură căci aproape fiecare frază pe care o rostesc în gând, ca după o dictare, pare să fie spusă „de o străină gură“. Dar, la drept vorbind, cu cât trece timpul și vremurile – când aceste cuvinte se așezară unul după altul fără să știu de ce vin nu se știe de unde – sunt tot atât de îndepărtate și indistincte ca și toate viețile ce voi fi trăit până acum, totul îmi apare ca fiind străni și poate chiar străin, „spus“ de o „altă gură“; poate, însă, de „o gură aurită“. Și înțeleg că probabil aceste creații nici nu îmi aparțin.

Povestea apariției lor este neobișnuită. S-au legat în fraze în doar câteva zile, dintr-o vară de acum mai bine de douăzeci de ani și în primăvara ce i-a urmat. Se așternuseră de la sine, fără să-mi fi propus să le fac și veniseră încoace într-un mod nedeslușit, de parcă **ar fi fost undeva întocmai așa cum se orânduiseră**, în cele din urmă. Uimitor mi se păruse aspectul lor **încheiat**, poate miraculos. Aproape nimic din ce scrisesem ca după o dictare, cu nu mai mult de câteva ștersături, îndreptări și adaosuri, nu s-a mai schimbat apoi; n-am tăiat nimic și nu am venit cu vreo completare, oricât de mărunță. Ele îmi apar, primate de la depărtarea cosmică unde se află, ca fiind **recapitularea unui timp** ori esența, rafinată de câteva ori, a câtorva clipe. Ce vor fi cuprins ele, aceste clipe necunoscute și nedeslușite în marea lor putere de a mișca valuri de realități paralele, unul după altul? Nu îmi pot da seama acum și nici atunci nu înțelesesem taina ce încheideam ca o hieroglifă al cărei sens rămâne nedelegat. Doar una dintre aceste „alcătuiiri“ (căci nu am un termen precis pentru ele și, deci, nu le pot clasifica) apăruse cu mai mulți ani înainte; aproape treizeci de ani, numărând timpul de acum către înapoi. Era, la rândul ei, o istorie enigmatică, **o poveste despre Scriitor**. Așa cum apăruse a și rămas: singuratică, stingheră, fără pereche. Până când, ceva mai târziu, își topise câteva părți într-un fel de roman, pe care nici azi nu am cutezat să îl public; l-am denumit „*Pinnacle*“ și, poate că va exista vreodată. Oricât le-ar despărți câțiva ani, ce s-ar număra

după **măsurătorile timpului exterior**, toate acestea au, dincolo de felul lor neobișnuit de constituire, încă și altceva în comun. Ele nu seamănă cu nimic din ceea ce scrisesem până atunci și nici cu cele ce voi fi scris după ce apăruseră, căpătând, astfel, corporalitate într-o concentrare scurtă, tot atât de scurtă ca o iluminare.

Nici măcar nu aș fi putut să spun că, odată ce se constituiseră, formau ceea ce se cheamă „o carte”; nu aveau preistorie iar **istoria de după naștere** îmi apărea ca fiind suspendată într-un fel de limb ori, mai bine zis, într-o **realitate posibilă** unde probabil că **erau fără să fie**, însă, și aici. La drept vorbind, nici nu mă gândisem să le public vreodată căci nu le socoteam „literatură” și impresia că **nu erau de aici** era atât de puternică – fără să se traducă, însă, în cuvinte – încât mă absolvise de gândul de a le împărtăși oricui, prin **exoterizare**.

Așa cum se găseau, risipite prin dosare cărora nu le mai știam numărul și nici șirul, acestea rămăseseră multă vreme doar niște întocmiri de odinioară ce nu ajunseseră să formeze un întreg vizibil și definit deși acesta era, tiparul lor, de fapt. Nașterea „cărții” intră sub regimul magicului și a fost, la rândul ei, un fel de potrivire ce nu mi-o pot explica. Era într-o toamnă, cândva, după anul 2000, când, fără să-mi fi propus într-un chip stăruiitor, începusem să pun alături manuscrise diferite cu gândul de a le orândui într-un fel pentru ca să nu se risipească fără rost dacă nu voi mai putea să le dau coerență eu însumi, vreodată, pe neașteptate. Când mi-am dat seama că **se organizaseră de la sine**, fără să o fi imaginat în acest fel, era către dimineață, la sfârșitul unei nopți ce nu o pot denumi acum; a rămas definitiv anonimă. Dar era una din nopțile calme, înseninate de Îngerul Păzitor când sub privirile lui atente și înțelepte, citeam până târziu, cu sentimentul că niciodată nu va fi altfel și că lungul șir de zile și nopți ce trăim nu va avea niciodată sfârșit. În noaptea următoare am înțeles deodată că va trebui să adaog ceva, un „ceva” care să încerce **să arate fără să dezlege** chiar dacă, până la urmă, nu va rămânea decât **încercarea** fără vreun rezultat. Acesta era „Epilogul”; l-am scris într-un fel de **înșiruire continuă**, dintr-o răsuflare, ca pe un text dintr-un document de odinioară unde parcă literele vin una după alta fără a se despărți în cuvinte. La sfârșit, când totul devenise **lămurit**, am dat titlul întregului: **“Apocalypsis cum figuris”**. De ce i-am spus în acest fel? Probabil fiindcă așa trebuia. Acum, cartea, **în sinele ei**, exista fără să iasă, încă, la lumină. Am și lăsat-o deoparte încă un an și

mai bine fără „să mai știu de ea”; când, pe la începutul lui 2003, am știut într-o fracțiune de secundă că a **venit vremea** să se întruchipeze. A și devenit, în câteva săptămâni, ceea ce se știe acum.

Când am găsit-o pe biroul meu, venită de la imprimărie, am încercat o clipă sentimentul straniu că nu îmi aparține, ori, adăugând ceva, că este din alte universuri, poate de nicăieri. Multă vreme nu mi-am explicat de ce, ori de câte ori o dăruiam cuiva, îmi apărea, fără să o doresc neapărat, ideea de a-i scrie în dedicație despre **această carte din viața anterioară**. Apoi, m-am gândit că există, și în această formulare, un tâlc ce îmi scăpase. Poate că, de fapt, chiar aceasta era. Dar dacă așa o fi fost, rămânea o întrebare fără vreun răspuns: din care „viață anterioară”? Nu cumva **din toate viețile anterioare**?

Gândul că această întrebare ar putea să capete un răspuns ar fi trebuit să mă neliniștească și să nu-mi dea pace – dar nicio dată nu m-a tulburat peste măsură. Există, poate, aici ceva care nu trebuie cercetat fiindcă se sustrage, oricum ar fi, oricărei interogații. Mi-am dat seama că, dacă voi face altfel voi greși, când, mai încoace, am început să scriu „**Memoria ca un concert baroc**”. Îmi **venise** și aceasta **de la sine** ca și cartea aceasta de **altădată**; și **îmi venise** după ce Îngerul Păzitor nu mai era lângă mine și numai gândul că a plecat mă tulburase iremediabil. Și mă gândesc acum că și „**Apocalypsis cum figuris**” apăruse în amurgul vieții lui, fiindcă știa că mă va lăsa fără îndrumare, în nedeslușitul zilelor ce mi-au rămas.

Acum când privesc înapoi și mă pregătesc să las aceste **alcătui** să ajungă oriunde vor putea, înțeleg că ele au fost de la început acestea care se văd acum și că de fapt, atunci când **s-au scris** au luat **forma definitivă**, *nec varietur*. Așa și rămân. Căci dacă au fost **revelație**, ele nu se mai pot schimba fiindcă nu se mai poate; iar dacă numai mi s-a părut că a fost, nu mai pot să le modific fiindcă nu știu ce aș mai putea adăuga. Poate că o fi știut aceasta Îngerul Păzitor, **Îngerul Bătrân**, căruia i le dedic.

Cartea care există, eu – care încă mai sunt și el care nu mai este aici.

15 August, 2005, de SântăMăria Mare

Artur Silvestri

APOCALYPISIS CUM FIGURIS

— *Îmi dai voie?* spuse ea, scoțându-i ochelarii de soare. Bărbatul încuviință mut; se înserase și nu-i mai erau într-adevăr de nici un folos. Ea îi privi atent, plimbînd aproape absentă un deget pe ramele de bagă; apoi scotoci în poșetă după oglindă. Avea mișcări iuți și precise, o imagine a focului.

— *Arăt bine cu ei* – zise, și el își aminti că e frumoasă. *N-am purtat niciodată ochelari, toți au rame grele și îmi lasă pe piele o dîră vineție, urîță care ascute și mai mult trăsăturile feței. Dar acum, cu tine, cred că voi face și asta.*

Învîrtea oglinda în semicercuri largi și lente, căutînd să se vadă mai bine:

— *Arăt acceptabil, da, cel puțin așa cred.*

— *Ești frumoasă* – murmură el și femeia se simți o clipă fericită. Închise pe jumătate ochii, încordîndu-se, ar fi vrut să

fie fotografiată acum: imaginile ei nu avuseseră niciodată această sclipire secretă.

Era noapte de-acum și șoseaua părea imaterială, îndepărtată. Ea se gândi că trăiește ca într-o halucinație, dar nu voia să se mai trezească.

— *Nu mai avem mult, cred că într-o jumătate de oră ajungem* – zise el și își îndreptă glasul; tuși sec, ea se înfioră. *Este, cred, ora cea mai potrivită, nu mai e nimeni pe drum, vezi bine.*

Privi în oglinda retrovizoare; doar noaptea. Se destinse și făcu un gest vag.

— *Dacă am călători ziua, ai vedea acolo, undeva, un sat aproape misterios. Privit de la depărtare este asemeni așezărilor de câmpie, un fel de pădure alcătuită din arbori domestici. Însă acest arboret modifică imprevizibil culorile și dacă te uiți atent într-acolo ai sentimentul că totul plutește în fum. Pînă și turla bisericii e o imagine indistinctă.*

Tăcuse dintr-o dată și mașina încetini.

— *O să mai venim aici, nu-i așa?* întrebuse femeia.

El privea atent în jur, apoi opri motorul.

— *Da, vom veni, sigur că da* – răspunse. *Nu te speria, nu e nimic grav* – zise; și coborî. Ea întinse brațul peste spătar și îl lăsă, dintr-o dată liniștită, să atîrne. Visă o clipă la o țară caldă ori la o vacanță cu el, vara. Era cald, inspiră adînc mirosul putred al mării și simți, sec, nisipul în nări. O ametea aerul sărat. Nu se auzea nimic în jur, doar într-un tîrziu își dădu seama că îi depășise o mașină.

— *Puțini călători* – spuse el apoi, cînd porniseră. *Damenii așteaptă prin case noaptea adîncă, femeile scot din cămări nuci și covrigi, în cuptoare se rumenesc cozonacii.* Vorbise mecanic, ca și cum ar fi citit o poveste.

— *În curînd vor porni colindătorii* – continuă ea și în satele pustii pe unde treceau părea că într-adevăr se porneau cete misterioase, copii cu trăiști imense atîrnate de după gît, abia respirînd din cojoacele grele și de sub cușmele uriașe. Nu era

Însă nimic din toate acestea, noaptea era încă singuratică și străină.

— *E primul nostru Crăciun – îți dai seama? Și el se gândi la toate nopțile de Crăciun, anonime, la colindele vechi, ascultate la magnetofon și simți în nări un miros de ceară arsă și de vin sălbatic, se rostogoliseră prin fața lui milioane de nuci și de mere, căzute dintr-un corn al fertilității imaginare.*

— *Cînd eram în Țara de Sus – zise ea, aș fi vrut să rămîn într-o noapte ca asta la țară, să ascult bicele cum pocnesc, să ies în ușă și să le dau copiilor covrigi, să scot cu mîna mea cozonacii din cuptor ...*

— *Să dormi în paturi largi, țărănești, într-o cameră aproape monahală, inundată de mirosul fantast al busuiocului, pierdută între perne și sub plăpumi moi, să te trezești către dimineată, cînd ferestrele sînt fumurii și geamul e înghețat, și, apoi, cu răsuflarea să împrăștii gheața lui barocă, să ștergi sticla cu mîneca aspră a cămășii de noapte, de in, și să vezi cum, a doua zi după Nativitate, lumea e ca în ziua dintîi.*

Toate acestea, el le adăugă precipitat și clar, ca și cum ar fi citit dintr-o carte.

Ea făcuse ochii mari:

— *De unde știi toate astea? Tu nu ești adevărat.*

El surîse fără să răspundă nimic. Cîmpurile mute păreau cenușii. Începuse vîntul și ea se gândi că poate va ninge. Lipsa zăpada dar sărbătoarea începuse și fără ea. În fața lor, în lumina farurilor, dansau mari vîrtejuri de praf și lui i se păru că ochii îl ustură.

— *Casa nu e a ta, nu?* întrebă ea brusc. Așa era, acceptase el, însă o cunoștea foarte bine; își aminti de satul unde mergeau și privi încă o dată, atent, în oglinda retrovizoare.

— *„Cînd va fi cald ne vom întoarce aici, dacă vrei tu. Viața la cîmpie e probabil fascinantă, așa cel puțin bănuiesc. N-am văzut mai nimic din lumea asta, deși sînt aici de doi ani”.* Ea se grăbise să spună totul dintr-o dată, voia, de fapt, să călătorească pretutindeni cu el, nici n-ar fi întreat unde merg; asta era tot.

— *E pustiu*, șopti el ca și cum ar fi fost singur. Se făcuse tăcere, ea se feri s-o tulbure și simți venind nu știa de unde o emoție copleșitoare, interzicîndu-i să vorbească. Se apropiau, nu încăpea îndoială, și abia atunci văzu, în goana mașinii, rîurile care se retrăgeau în bezne, podurile fantomatice, pădurile dese și tainice, ferestre mici luminate, ca niște licurici, drumuri negre, parcă desenate, cîte un copac solitar.

— *Vezi?* zise ea, surprinsă, *ard lumînările de Crăciun, s-au aprins brazil.* Încetiniseră. Apoi mașina se opri.

— *Am ajuns*, spuse el, coborînd.

Prin ușa întredeschisă pătrunse frigul uscat, gerul mala-diilor mortale. Ea se scutură deodată, ca și cum ar fi sosit pe o planetă necunoscută. Răcoarea i se păru străină, la munte iarna nu era așa. În aerul tare de aici, neliniștitor, pluteau ecourile unei lumi nesigure, parcă destrămate. Îi veni în min-te, fără motiv, focul vrăjitoresc arzînd nopțile peste mlaștinile necunoscute, pe unde oamenii șovăie întotdeauna să se abată.

Apoi se obișnuie; și porțile mari, metalice, pe care el toc-mai le deschidea, îi plăcură. În piept i se zbătu, ca un porumbel eliberat, fericirea. Îl văzu, îngîndurat, în lumina farurilor, dar nu se neliniști: chipul lui aparent rece, imperturbabil, avea gravitatea obișnuită, nimic în plus. Își aminti cuta sprîncenelor lui încordate și i se păru că îl aude spunînd, ca de-obicei: „Vreau să înțeleg; atît!”. Dar nu se auzise nimic, bărbatul privise doar, neglijent, șoseaua pustie; învîrți de cîteva ori cheile pe deget, apoi le cîntări parcă, în palmă. Urcă în sfîrșit lîngă ea:

— *E o noapte fără lună* – zise femeia privindu-l, cu ochii sclipitori. El o ascultă, împinse ușor capul spre spate și privi în sus, nedefinit.

— *Da* – răspunse. *Și în cer nu e nici o stea.*

Nu era, într-adevăr, nici o lumină în ceruri, deasupra lor se desfășura un gol fără sfîrșit. Înaintaseră pe nesimțite pe o alee pe care ea nu o văzu, mașina oprise imperceptibil. Cînd își dădu seama că e singură, simți și mai adînc culorile fericii, crezu că, o clipă, beatitudinea e însăși acest ecou al inimii nerăbdătoare, acest timp suspendat, această utopie. Acum

Îl vedea. El se rezemase de mașină și fuma calm, trăgînd rareori din țigară. O aștepta să se piardă definitiv în cețurile vrăjii. Și ea se pierdu.

Năvăleau din toate părțile, către ei, sunetele nopții, și el le asculta fermecat. Se trezi și ea în lumea aceea arhaică; și, deodată, i se păru că percepe, într-un tremur sonor indistinct și dens, tot ce trăia. Bătea vîntul și acele lui scoteau, printre copaci, lungi plînsori. Respira, vedea, așeză palma aproape de volan și simți pe piele răceala metalului; beția vieții. Luminile se stinseră, el tresări.

— *Să intrăm, vrei?* – zise el, deschizîndu-i portiera. Ea coborîse parcă plutind și casa țărănească, acum întunecată, i se păru și mai mare.

— *Sînt fericită* – spuse tremurînd și pași înăuntru. El aprinse lumina și ea, parcă deodată dezmeticită, bătu din palme.

— *Ești surprinsă?* – întrebă el cu vocea emoționată.

Ea se învîrți de cîteva ori prin camera largă, călcînd pe covoarele moi și pe pieile de căprioară. Se opri.

- *Sînt fericită*, zise, apăsînd pe fiecare silabă. El se sprijinea de canatul ușii. Privi îndărăt, către poartă: trecuse o mașină întîrziată, se pierduse în întuneric.

— *Acum aprinde luminile pretutindeni* – spuse el și ieși.

Femeia rămase cîteva clipe într-o neverosimilă încîntare și abia într-un tîrziu auzi, de departe, cum porniseră colindătorii, cum sunau grotesc buhaili, cum bicele plesneau, înfundat. Lumea părea că începuse pe nesimțite să se bucure de purificarea universală; venise, în fine, el.

— *Am încuiat porțile, colindele e bine să le auzim de la depărtare* – spuse, și ei îi păru rău. Ar fi vrut să deschidă larg ușile, să stea în prag și să reverse covrigi și mere peste copiii cu obrajii rumeniți de frig; dar alungă tristețea, va fi numai cu el. Se retrase pe o canapea și căută, în poșetă, ochelarii lui de soare; îi puse, fără să-și dea seama, alături, pe un scaun. Încîntarea o cuprinsese, spiritul ei redeveni muzical.

Cînd înțelese că luminile ardeau peste tot, știu că viața ei va fi de azi înainte altfel; nimic nu mai era cum a fost.

Își spuse că astăzi va trăi sărbătoarea pînă la capăt și îl strigă, cu o voce aproape adolescentă. Bărbatul veni, rămăsese doar în cămașa moale și în pantalonii de catifea reiată, părea foarte tînăr acum și se mișca agil, cu gesturi iuți, juvenile. Zîmbea, prima oară după multă vreme.

— *Știi ce am făcut?* întrebă, cu o sclipire amuzată în priviri. *Am pus la cuptor cozonacii, ca să miroasă peste tot a Crăciun.*

Ea bătu deodată din palme și dori să vadă casa; știa că nu era mare dar voia să o ia, pentru cît va fi să fie, în stăpînire.

Trecuseră peste tot, îi plăcuse. I se părea că abia ieri plecase de aici și că acum doar se reîntoarce după o absență scurtă.

— *Eu am mai trăit aici* – zise ea ca să-l bucure, dar se înfioră. Era parcă așa. Trebuia să alunge această senzație tulbure; și o alungă.

— *Aș vrea să mă bucur de tine* – zise, așezînd pe masă, unde părea că totul era pregătit pentru ei, lumînările lungi, albe și roșii. Căută un chibrit.

— *Nu le aprinde*, propuse el, *mai e pînă la miezul nopții*. Ea ar fi vrut să-l mîngîie pe obraz și îl privi. Trăsăturile lui, gînditoare, se lungiseră într-un surîs neconținut.

— *Lasă-mă, te rog, să scotocesc după vinuri, după fripturi și după cozonaci. Mîine, odată cu noi, lumea se va rege-nera și eu vreau să încep încă de azi să mă bucur.*

— *Ești tînără* – spuse el și rămase singur. Sticla ferestrelor largi, întunecate, răsfrîngea un chip fără contur; geamul se aburise și, dintr-o dată, o picătură grea fulgeră de sus pînă jos imaginea lui încețoșată. El o văzu, ochii i se închiseră și pleoapele îi vibrau ca și cum lacrimile s-ar fi pregătit să năvălească. Știa însă că nu va plînge, fericirea începuse la el printr-o emoție calmă. Nu privea nicăieri, ascultă; dacă focul viu al sobei ar fi putut să acopere vîntul și-ar fi putut închipui că este aici, demult, cînd abia învăța să citească. Vuietul dens, persistent, ștersese definitiv timpul și el crezu că ajunsese mai

presus de ore, în absoluta clipă fără sfârșit. Căldura nu-l toropise, îl sustrăgea doar nopții reci.

Mîna i se mișcase, într-un tîrziu, nedefinit și el simți cum aerul fierbinte i se împotrivește. Asuda. Era poate vremea să se trezească însă el mai întîrzie. Viața i se păru, fără să se gîndească la ea, egală cu a naturii.

Poate că ar fi trebuit să audă, despărțite, zgomotele care creau, unul lîngă altul, fascinația dar nu o făcu. Lăsă să se conjuge focurile, vîntul, gesturile ei hipnotizate pe care le presimțea de la distanță, și din materia lor aeriană se născu, ca în nisipurile marine, spuma fericirii tîrzii.

Ea auzise cum el o visează și veni; deschise ochii și el, dar nu se schimbase nimic. O întrebuse dacă este acolo; era acolo: da. Femeia surîse.

— *Poate va ninge, cine știe ...* – zise ea ca și cum ar fi plimbat, absentă, degetele prin părul lui. Rămăsese sprijinită de un perete, umbra ei jucă o clipă proiectîndu-se fantastic prin încăpere.

El se mișcă înfiorat și se gîndi că ar trebui să deschidă fereastra. Din întuneric venise, odată cu răcoarea, calmul sărbătorilor fermecate. Stăteau acum alături, cu brațele sprijinite de pervaz. O clipă trecu prin aer un sunet de clopoței și ea se gîndi la săniile bucovinene. Erau doar copiii, poate; urătorii se porniseră.

— *„Uneori, mai ales noaptea, prin livadă se aud pași îndepărtați”* – spuse el, încercînd să asculte, parcă trezit, noaptea. *„Undeva, într-acolo, e o livadă sălbătică”*; făcuse un gest larg și încăpător, ca și cum lumea întreagă ar fi fost, de mîine, o livadă fără stăpîn. Ea se gîndi că primăvara înfloresc aici merii și cireșii; miroși, în imaginație, florile albe, unde mai rămăsese ceva din beția lumii sălbatice.

— *O să scutur* – spuse bărbatul – *florile dintîi pentru tine și vom dormi, în nopțile limpezi, de peste an, pierduți în ierburi, departe.* Diminețile pure, pe care nu le trăiseră, păreau că murmură în povestea lui; dar nu erau decît bicele nopții de Crăciun ori mugurii primăverii care, la anul viitor va veni.

El ascultă respirația imperceptibilă, vegetală; noaptea i se păru vineție. Odată cu răcoarea nopții, adîncă, aproape ca un abur imaterial, pătrunse acum înăuntru fumul îmbătător al iernii; îl simțiseră în nări, ca un tutun tare, brutal, pregătind somnul înconjurat de ursitoarele rele. Și, cu toate acestea, fericirea le rămăsese; ascultau, departe de lume, o muzică prelungă, narcotică, sunînd în ei. Prin fereastra închisă, departe, noaptea părea că se luminează, ca un asfințit pe care nu-l văzuseră, aici, împreună.

El urmări atent cum treceau colindătorii; zgomotele îl liniștiră. Leșise pentru cîteva clipe și ea privi, prin fereastră, felinarele îndepărtîndu-se. Era poate ora cînd sărbătoarea biruise pentru totdeauna așteptarea; i se păru că aude clopotele, dar nu era decît o iluzie. Undeva sclipi o lumină, ca explozia unui meteorit, dar se stinse. Ochii ei trecuseră absenți peste această cometă imaginară; zîmbi unei emoții fără cuvinte.

El apăruse pe neașteptate și turnă, dintr-o sticlă, un vin sîngeriu. Sunetul vinului bolborosind în pahare o făcu să tremure; lui îi rămăsese pe degete cîteva picături roșii. Surîse, privind fără țintă.

Era tîrziu, însă pentru ei nimic nu începuse: o lume nouă clipea în imaginație, cu o limpezime aurorală. Îl chemă poate gustul otrăvit de pelin, poate o amintire. Voia să asculte cum, tot mai șters, se pierd ecourile colindelor; grădina unde călcase, cu picioarele desculțe, prin rouă, îl aștepta acum pustie, înghețată, însă el își aminti că acolo fusese fericit și singur. Simți că aceea e, pentru el, ultima noapte a singurătății; acum nu se mai putea întîmpla nimic. Ea se așezase pe un scaun, în fața oglinzii, el își aprinsese o țigară și se gîndise, poate, la nenumăratele lor nopți care vor veni. Se pregătea să iasă, „numai cîteva clipe” – spuse – „noaptea e atît de profundă, de parcă de acum lumea ar începe să alunece în haos, rămasă fără mituri”. El se gîndi că poate va scrie odată despre toate acestea, dar știa că fericirea nu are cuvinte. O privea încordat, ea îl văzu în oglindă:

— *Maria* – șopti bărbatul, cu o voce adâncă. Ea închise ochii și când, tîrziu, îi redeschise, nu găsi în oglindă decît imaginea ușii întredeschise. Rămase cu privirea încordată, apoi își scutură părul. Ar fi vrut să fie frumoasă și, apropiindu-se de oglindă, își plimbă degetele peste obraji. Avea cearcăne, știa, dar urmele lor se vor stinge. Își căutase poșeta și o găsi; pu-se muzică, nu știa cu precizie pentru ce el înregistrase niște madrigaluri. Însă vocile candido, vibrînd la unison, o fermecară. Se pudrase cu atenție și observă că paloarea îi dispăruse; îi plăcu pasta sidefie pe care o așezase în jurul ochilor. Privirea ei albastră păru și mai sclipitoare atunci cînd genele se încărcară cu rimel. Își aminti de zecile de oglinzi ale vieții ei de femeie și știa că nici una nu o redase spiritului ei atît de fidel ca aceasta. Un deget i se oprise un moment pe buze, întrebător. Afară pocnise brusc un bici; *erau ultimii colindători*, se gîndi ea. Văzu, în oglindă, paharul lui pe jumătate golit: mirosul vinului roșu, sălbatic, ajunsese pînă la ea și camera i se păru dintr-o dată pustie. Se ridicase, și văzu, fără să vrea, pe scaun, ochelarii lui de soare, cu ramele desfăcute.

— *E Crăciunul* – murmură *Maria* și aprinse lumînările; pe pereți se treziră parcă focuri verzui și ea îl strigase fără cuvinte. Deschise ușa, voia să-l întîmpine, era, în sfîrșit, frumoasă numai pentru el. I se păru că noaptea a trecut și ieși: singurătatea o împresurase.

Răsărise luna; însă cerul adînc pierduse stelele parcă pentru totdeauna. Simți în aer un miros de fum pe care nu-l mai cunoscuse, ca un pelin uscat. Era frig, ochii începuseră s-o usture, dar îl văzuse, așezat cu spatele către ea, și cu mîinile desfăcute, atîrnînd peste porțile mari, ferecate. Se apropie și, prin cămașa lui, înghețată, simți arsura unui cartuș.

Snagov, 1984

GENEZA, DUPĂ BALZAC

În odaia caldă, neverosimil de primitoare, Ioan stătea așezat și acum la fereastră, privind ninsoarea interminabilă, fulgi albi, enormi, compoziție muzicală de Vivaldi. Parcă nici nu se mișcase toată ziua, așteptînd, deși cărțile risipite pe lîngă fotoliu fuseseră răsfoite cu înfrigurare.

Matei se așeză obosit pe un scaun, împovărat de călătoria de azi, zăpada ce îi înghețase pe sprîncene începuse să se topească. „*Îmi este greu să devin învățător*” – își zise cu voce tare. Celălalt îl ascultă parcă absent, martor fără grai. Lumina ireală, de zăpezi sclipitoare, mirosul straniu de cafea rîșnită și fiartă cu rom puțin, („*un strop, un Marghiloman*”, cum zicea Ioan de fiecare dată), zgomotul bolborosit al focu-

lui de lemne ce se auzea din sobă, misterios în șuieratul lui pe mai multe voci, le dădea un fel de încântare. Dacă ar fi știut să cînte, ar fi murmurat, pe tonuri la început joase, „Alleluiah“, sau „Osana“, sunet ca o interjecție traducînd extaz. Dar amîndoi tăceau, încă.

Deodată, Matei făcu un semn vag; simțise o împunsătură în piept. Își așază palma lată peste locul unde, înăuntru, inima îi zvîcnise, mică pasăre captivă.

„Cafeaua, gîndi el fulgerător, trebuie să mă așez, am băut prea multă, nu m-am odihnit deloc“. Ioan se neliniștise – „*Ce e cu tine? Te-ai îngălbenit brusc, stai lin, așa, ți-e mai bine?*“. Da, îi era mai bine, fusese un moment de slăbiciune, apoi o ameteală. Totul trecuse repede. *Vălul negru – n-ai simțit asta niciodată? probabil din cauza unor modificări de tensiune, peste ochi ți se așează ceva ca un văl negru, în adolescență venea adesea, aproape de fiecare dată cînd mă ridicam din pat sau de pe scaun.* Ioan întrebă fără cuvinte, numai din ochi. *De unde vine asta, de fapt, ce pot să știu ? Citim atîtea și devenim uneori de o subtilitate nebună și apoi murim fără să ne cunoaștem propriul corp, atît de misterios.*

Ioan deschisese fereastra „E bine?“. Sigur că era bine, ningea atît de frumos, o ninsoare ca asta vezi o dată la cincizeci de ani, poate niciodată. Acum Matei începuse să vorbească aproape fără șir, cuvintele lui se nășteau unul după altul ca și cum ar fi luptat cu vidul. El le auzea și știa că există. „Vorbesc deci exist“ – gîndi – „ce paradox și mai ales ce parodie“.

Celălalt îl întrerupsese, parcă înfricoșat de acest delir fără tremur.

— *Vreau să-ți vorbesc despre romanul pe care îl scrii acum* – spusese Ioan.

Dar dicteul continua, schimbîndu-se doar tema, o temă de bătrîn student în mite.

„*Cunosc teoria ta de om modern, așa cum te consideri. Ție îți place Proust, nu Balzac pe care nu-l detești dar nu-l înțelegi, căci tu crezi despre el că este prea vechi, prea de altă dată. Eu însă, ca învățător, nu pot să prefer nimic, eu*

descriu ceea ce altundeva se hotărăște. Dar între Balzac și Proust, deși diferențele sînt mari, există ceva în comun, ceva inefabil, ce nu se poate descoperi, deus absconditus, un **ceva** despre care nu se pronunță dar care se rostește, asemănător cu vocea ce se naște de la sine, anterior lumii de hîrtie sau lumii de celuloid. De unde vine ea? Nu știu. Aici este, de fapt, misterul. Totul pare să fi fost scris dar nici unul nu știe să descifreze decît puțin din ce se lasă văzut. În spatele realității superficiale este probabil o realitate ireductibilă, rostită de o voce poate nu străină dar definitiv necunoscută. Toate acestea sînt straturi, rareori poți să auzi vocea ori să întrezezi ceva din acele tipare de dinainte de cuvinte“.

Ninsoarea intra în casă, umezea covorul moale, ajungea pînă la Matei, îi umezea fața și el se lăsa în voia senzației stranii, noi și neverosimile, prizonier extatic. Trăia ... Asta era totul.

— „Dă-mi, te rog, de acolo din bibliotecă **Balzac – Femeia de treizeci de ani**, aceea, da, mulțumesc.

O cîntări gînditor în palma ca un taler, fără să înțeleagă **ce** și **cît** măsurase. Apoi rămase pe gînduri. Celălalt nu voia să-l tulbure; se va trezi singur.

— *Ce spuneam? Da, îmi amintesc. Și mai este o greșeală* – continuă el lucid, parcă nu i se întîmplase nimic – *atunci cînd opunem mecanic pe Balzac lui Proust ori unui prozator „modern“ abstract, vreau să spun „o concluzie ideală de părți diferite“. Ai să observi imediat că Balzac vede uneori cinematografic și întrebuițează, nu pretutindeni, o tehnică „au ralenti“. Ce fel de „modern“ este, deci? Să deschidem la întîia pagină a cărții – zise Matei, parcă deschizînd Evanghelia și pregătindu-se a citi textul sacru, apoi închipuind predica. „**Era la începutul lunii aprilie 1813, într-o duminică a cărei dimineață făgăduia una dintre acele frumoase zile cînd parizienii își văd, pentru întîia oară în an, pavajul fără noroaie și cerul fără nori**“. Ce observăm? Sînt aici cel puțin patru – cinci imagini separate pe care le unește doar o mișcare din aproape în departe, ca un obiectiv cinematografic care se plimbă peste lucruri și le înregistrează rece („**Și în această clipă, roman-***

cierul, îmbrăcat într-o vestă groasă de lână, închisă cu doi nasturi peste stomacul proeminent, cu părul rebel și lung, nebărbierit nu atît de multă vreme încît barba să ia contur, se sculă de la măsuța lui scundă unde cafeaua mai stă încă de peste noapte într-un recipient mare, ca o doniță, își tirăște papucii pe dușumea și, laolaltă cu ei, tivul desfăcut al pantalonilor de șiac și iată o filă de calendar care indică o zi pe care n-o distingem prea clar, din luna aprilie 1813, *e duminică – zice romancierul – va fi sărbătoare* și într-adevăr în lumea lui fictivă sărbătoarea abia aștepta să se dezlănțuie, se auzeau tropotele nervoase ale cailor bătînd din copite pe loc, strigătele locotenenților, șoptele coloneilor și rumoarea mulțimii care vrea, se știe asta de la romani, pîine și circ, îndestulare și distracție spre a simpatiza cu orice conducător. Și iată lumina clară a dimineții, fereastra prin care se vede cerul limpede și soarele aruncîndu-și razele peste clădiri și vietăți, în fine grupuri de oameni treziți devreme de promisiunea unei zile minunate, plimbîndu-se înapoi și încolo, năucii de primăvara asta explozivă și palpînd cu grijă fiecare piatră a pavajului uimiți că noroiul zilelor ploioase dispăruse fără urmă, oameni fericiți sub un cer albastru, departe de romancierul singur, rămas în camera lui mică și izolată“).

Matei se opri puțin, își aprinse încă o țigară deși nu trebuia; era prea atras în povestea lui, dar celălalt nici nu observase erezia, istoria prelucrată, povestea apocrifă.

Păreau că navighează pe mări imaginare, cu ochii ațintiți într-un punct definit dar misterios, asemeni unor fumători de cînepă sălbatică.

„Spre amiază – continuă el lectura – ***o cabrioletă falnică*** („*observi volumele, totul e într-o supradimensiune pentru ca se să imprime și mai bine în conștiință, ca un prim-plan*“) ***trasă de doi cai focoși*** („*și iată cail puternici, numai spume, doi armăsari teribili pentru care tracțiunea unei cabriolete e o nimica toată*“) ***intră în strada Rivoli prin strada***

Castiglione („observi precizia topografică, două nume de străzi așezate succesiv ca și cum în trecere pe acolo ochiul acela absolut ar fi înregistrat, o dată cu goana cabrioletei, și numele străzilor, unul după altul“) **și se opri** („auzi zgomotul arcurilor, alunecarea de mai mulți centimetri a roților pe pavaj, strigătul de oprire al vizitiului și sforăitul nervos al cailor, iritați de această haltă inutilă“) **în spatele mai multor echipaje** („obiectivul le arată pe toate, sărind de la unul la altul, ca să dea senzația mulțimii“) **staționate la poarta de fier de curînd deschisă din dreptul terasei des Feuillants** („și iată un grosplan, închis într-un unghi ascuțit în adîncime unde se văd, mai mici, echipajele cu caii lor de diferite culori, vizitii pe capră ca niște puncte ne semnificative, caleștile și cei cîțiva nobili care au întîrziat, ca niște furnici mișcătoare, poarta de fier și pe urmă terasa des Feuillants“).

Și din nou o schimbare de perspectivă, atît de rapidă încît pelicula se învolbură, trăsurile se rotiră iute ca într-un carusel și se întoarseră cu roțile în jos, urmărind parcă drumuri așternute prin văzduh, la fel ca și poarta aceea de fier și terasa; se văzu o clipă soarele înconjurat de cercuri, ca un cuiar rotit de ape și apoi, clarificat, apăru chipul unui om fără vîrstă. **„Zvelta trăsura era condusă de un bărbat cu înfățișarea îngîndurată și bolnăvicioasă; părul ușor cărunț abia îi acoperea capul galben, îmbătrînindu-l înainte de vreme.“** („Cîtă observație sociologică se ascunde în spatele acestei fraze, avem aici încă un roman care îl întîlnește incidental pe acesta, ca două linii care se intersectează într-un singur punct, lăsînd numai un semn vizibil la suprafață“ – gîndi Ioan, ca și cînd, la rîndul lui, ar fi trebuit să recompună cartea, după Matei). **„Zvirli hățurile unui lacheu ce venea călare în urma trăsurii și coborî spre a lua în brațe o tînără a cărei frumusețe delicată atrase atenția celor ce-și iroseau vremea plimbîndu-se pe terasă“** („Am greșit, nu era vorba despre vizitiu, el n-ar fi luat-o în brațe pe stăpînă, e probabil tatăl – se corectă, nesigur, Ioan imaginînd, într-o fracțiune de secundă, cum ar fi scris el în locul celor ce scriseseră

pînă atunci – însă *ce mișcare de cadru cinematografic! Iată hățurile care zboară prin aer, lacheul descălecînd la iuțeală, fugind în întîmpinarea lor, prinzîndu-le din aer cum prinde un cîine osul, tîrcolind în jurul mesei, apoi bărbatul sprîjinindu-și fiica, fotografie eflourată, sub privirile unui grup de gură-cască, aflați prin apropiere. Iată-i!*").

Mărunțica domnișoară se ridică în picioare („priviți botinele ei înălțîndu-se pe vîrfuri“) pe marginea trăsurii („iată și trăsura lăsîndu-se în jos, aproape imperceptibil, sub greutatea ei“) și apoi se lăsă, cu grație, cuprinsă de mijloc („două mîini frumoase, îngrijite, deși bătrînicioase și cu acele pete specifice, roz, ale cardiacilor“) petrecîndu-și brațele de după gîtul însoțitorului său, care o așează pe trotuar fără să-i fi șifonat garnitura rochiei de rips verde („o poezie de gesturi, de mîini, de corpuri fără chip“) („Și iată-l pe romancier, făcînd un semn autoritar cu mîna, oprind evoluția, bărbatul și femeia înțepeniră așa cum erau, la sfîrșitul mișcării aceleia tandre, cu surîsurile înghețate pe buze și romancierul ieși din mulțimea aceia de gură-cască, încremeniți și ei în cele mai curioase feluri, făcu doi-trei pași înainte, se apropie de această pereche bizară, apucă garnitura rochiei, constată mulțumit că, da, într-adevăr, nu se șifonase, identifică materialul din care era făcută rochia verde: „rips“ – comentă el și fluieră admirativ, apoi, lăsînd cu grijă faldurile să cadă la locul lor, se îndreptă pe drumul unde vor călca și cei doi peste numai cîteva clipe și făcu în sfîrșit semn, da, să se miște, am văzut ceea ce mă interesa. Și perechea aceea, fără să bănuiască nimic, se mișcă, fără memorie, cu un zor inexplicabil, spre o grădină, două-trei priviri admirative și iată pieptul bătrînului umflîndu-se de mîndrie ca să pară mai impozant și simți în aceiași clipă o înțepătură în inimă, respirase prea adînc, asta îi făcea rău însă romancierul n-avea de unde să cunoască acest amănunt de ordin fiziologic ci își nota cuminte, ca un reporter, numai amănuntele conduitei, the behaviour, faptele nude, viața de celuloid“).

„Damenii te cred soția mea, spuse el la urechea tinerei, umflîndu-și pieptul și călcînd cu o încetineală care o exasperă.“

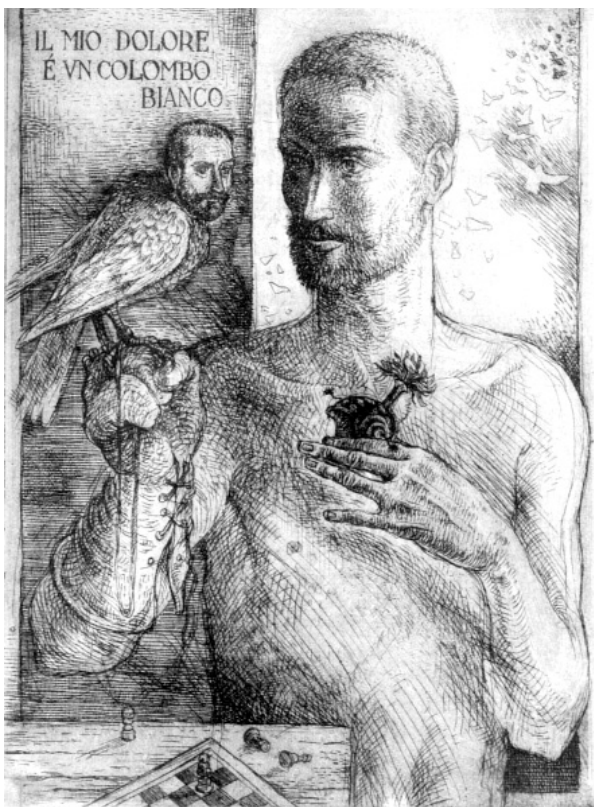
Gest și vorbe fără rost, aducătoare mai degrabă de necaz, fiindcă, iată, iritat de această frumusețe misterioasă și neștiind de unde vine farmecul tinerei fete „aha, nu cumva din îmbrăcăminte?“ romancierul făcu încă un semn și pelicula se opri, și el se întoarse fără grabă (desigur, pînă la sfîrșitul romanului mai erau încă 241 de pagini), privi cu un ochi ironic pe acest bătrîn care juca rolul cocoșului amoretat, îi făcu un semn critic, îi măsură cu privirea pe curioșii din jur, înțepenîți cu gurile căscate «uite-l pe unul cu un surîs malițios în colțul gurii, gata să-i spună ceva unui vecin, probabil e pe punctul de a face cine știe ce observație răutăcioasă».

Și romancierul examinează brodechinii de brunel cafeunii, admiră calitatea, urcă spre talia „desenată“ de o rochie cu ghempă, observă sagace, și destul de rău impresionat, gîtul care nu era acoperit în întregime de gulerașul cu broderie – semn de frivolitate, desigur – ridică indecent rochia tinerei fete, văzu pulpa „fin reliefată de un ciorap de mătase ajurat“.

«Da, zise el, este clar, farmecul unei frivolități juvenile care vrea să placă deși e mai mult decît atît, este ceva inefabil care provine din întreaga persoană în mișcare și este cu neputință să dau o explicație plauzibilă acestei frumuseți imposibil de identificat cu precizie numai din analiza omului la dagherotip». Se îndepărtă, așadar, și, de la o distanță apreciabilă, ordonă să se miște.

Și se mișcă.

Snagov, 1977

„JOGGING“

Cerneala se uscase în stilou și, privind abia atunci foile împrăștiate prin încăpere, își dădu seama că e dimineată. Îndărătul perdelelor se lumina lent, dimineata va fi încă multă vreme cenușie, apoi sură și, cine știe când, într-o clipă cu neputință de identificat, transparentă, ca de cristal. Ar fi trebuit să se îmbrace, să fumeze o țigară și să bea o cafea; privi absent în jur și simți, ca o tăietură de cuțit, gustul amar al nopții singuratice, buzele sărate și limba grea, înnodată, răsuflarea scurtă, degetele încordate. Se făcea, din ce în ce mai intens, lumină.

Se gîndi s-o trezească. Silueta ei longilină și nervoasă ar fi apărut tîrziu prin ușa întredeschisă; l-ar fi privit cu ochii ei albaștri și miopi, sfortîndu-se să se smulgă din apa grea a somnului auroral și să distingă, în confuzia surprizei, formele pe care le cunoștea. Imaginea ei, cu trupul fierbinte și molatec, gol sub cămașa de noapte străvezie, îl ameți. Nu i-ar fi spus nimic, ar fi prins-o de după umeri, pătrunzînd în odaie și încolăcind-o în jurul lui, ar fi dezbrăcat-o ușor, fără eforturi, privind în fascinanții ei ochi acvatici și absenți; apoi ar fi întins-o pe podea, așezîndu-se alături, și ar fi mîngîiat-o mult, încet și muzical, ca într-un dialog de viori.

Renunță.

Își plimbă fără gînd palma peste piele, coborînd de la umeri către coapse, pînă la tălpi. Țigara ardea abandonată în scrumieră și abia cînd sorbi o picătură de cafea înțelese că trăia încă și azi; o carte se prăbuși de pe etajeră și rămase întredeschisă pe covor. Deschise larg ușa balconului și respiră: era peste tot în aer o apăsare genuină, ca de rouă solidă; umezeala dimineților de la munte. Însă el n-avea de unde s-o știe.

Era aproape gata – rămăsese doar să-și încheie șireturile de la pantofii de tenis – dar nu plecă. Aspirase profund fumul țigării și amețea tot mai îmbătător de la o clipă la alta; drogul nopților obosite pătrunse mai adînc de piele, ca o apă otrăvită. Moartea nu venise și insomniile lui se prelungeau încă un ceas, poate încă o zi. Se ridică și păși către ușă, apoi se clătina și se întoarse fără rost, strivind țigara arsă deja pînă la capăt. leșise însă cu o mișcare continuă, largă, elegantă; știa să-și pregătească clipele fericite și mulțimea gesturilor perfecte, jucate ca pe o scenă, îl făcea întotdeauna și mai fericit. Pe coridor ardea încă lumina de neon și își privi, înspăimîntat, într-o oglindă, paloarea. Nu mai era mult și, cuprins de teamă, coborî scările pînă la parter. Ar fi vrut să scape de această spaimă fără nume și ajunse, aproape fără să-și dea seama, afară, la lumină. Poarta se auzise pocnind surd în urma lui. Călcase pe asfalt și peste lespezile de piatră, dar

nu simțise decît un ecou mineral, insensibil. Trăia însă prin nări și prin piele, iar ochii smulgeau zilei tot ce putea aceasta să dea. Îi era bine acum, lumea pusese stăpînire pe el.

Se oprise apoi, după cîtiva pași, și ascultă. Ar fi trebuit să se audă, înfundate, tropotele turmelor scăpate din închizători, sau, poate, huruitul carelor pornite la tîrg sau la cîmp. Toate însă tăceau adînc; pînă și păsările se opriseră vrăjite în aer. Miraculosul nor argintiu pe care îl zărise de la fereastră coborîse acum către dealuri și dispăruse. Părea că nici măcar lumina nu mai înaintează și că pentru totdeauna în jurul lui va rămîne acea culoare ștearsă care făcea lucrurile să devină parcă fluide și să zboare.

Dar el păși, respirînd tăios, sacadat, și atunci toate prinseră din nou să se miște. Coborîse repede mai jos de drum și în clipa în care pierduse apăsarea pietrelor, simți cum toate, de jur împrejur, se fac mai clare, distincte și vii. Trecuse printre tufe înalte de lipan, peste junglele de brusturi, peste ierburi pitice unde roua tremura fericită, călca florile mici, galbene și roșiatice, inflorescențele albe, petalele vineții, foile moarte și îngălbenite. Sub tălpile lui albicioase rămînea un imens cimitir de tulpini retezate. Dinspre dealuri și de la pădure venea un miros sălbatic și necunoscut, un fel de chemare fără cuvinte; dar el n-o ascultă. Umbra i se lungise imensă peste toată valea. În spatele lui, ca un glob purpuriu, solemn, gigantic și amenințător, se ridica soarele.

Să ascuți trilul mierlei și forfotirea aripilor de rîndunici, să presimți de pe pămînt linia curbă a șoimului care plutește, să vezi fantomatice – în aer și în ierburi – prigorii, beatitudine a existenței, semn mai adînc că respiri decît respirația însăși. Pe coline începuse să bată vîntul și el văzuse, înfiorat, cum arborii se îndoiau aproape pînă la pămînt, cum iarba era secerată de palmele nevăzute; și cum se amestecau semințele în vârtejurile neașteptate.

Dar în marginea pășunilor, unde ajunsese acum, nu se mișcase nimic. Înainta precaut, atent la toate, ca și cum s-ar

fi trezit deodată pe o planetă necunoscută. Văzu șopîrla străvezie care se sparse ca un ciob de sticlă și răspîndi, la cițiva pași de el, mii de culori. Dar nimic nu i se mai părea acum străin. Intrase în natura fără vîrstă, făcea parte din ea. Un greier verzui i se urcase pe genunchi, gărgărițele se atîrnaseră de firele de păr și o libelulă îi ajunsese pe umăr: părea, deodată, o divinitate proteguitoare a viețuitoarelor fără cuvînt.

Sări un pîrîu, urcă șeile unui deal, nu ajungea, de fapt, nicăieri. Și, de fapt, nici nu se gîdea să ajungă, mișcîndu-se către oriunde, parcă rotindu-se la infinit, ca un șarpe mitic ce își caută coada. Și apoi, pe neașteptate, văzu pîclele cum se mișcau peste cîmpii, rotindu-se, înecînd totul, prăbușindu-se către el. Începuse să alerge, fericit, cu mișcări simetrice, respirînd precis. Își găsisese locul. Depășise violetele campanule, însîngeratăii maci, trecea peste grămezi de ierburi, peste popoare de insecte, peste oase îngropate adînc în pămînt, peste enigmatice tezaure părăsite, peste finul împrăștiat pretutindeni, îmbătător; urca măguri și le cobora, înainta prin cețuri reci, risipea frunzele moarte, căzute cine știe de cînd, biruia fluvii, cîmpii, munți, amețit de puterea momentului, de nălu-ci, fermecat de mirosuri, de culori ațîțătoare, de memoria lui care începuse, fără să-și dea seama, să se desfășoare înapoi, din ce în ce mai înapoi, înspre acolo unde totul devenea vechi, fără vîrstă, ca o pădure impenetrabilă ce nu se modifică în sute de ani, ori ca o stană de piatră, unde cu greu s-ar mai putea recunoște un chip.

Izvorul Mureșului, 1983

PETER ÎN APRILIE

Hotărîseră să plece cît mai curînd; de altfel, echipa de filmare era deja pregătită să se imbarce în microbuz și se și despărțiseră de ei, salutîndu-se obosit, regretînd timpul petrecut fără rost. Nu găsise ceea ce voia și nici însoțitoarea lui nu era mulțumită: dar nu mai avea timp de pierdut. Cînd coborîse scările Primăriei, se gîndise că trebuie să se grăbească: departe, către București, se ridicau norii plumburii, grei, amenințători.

„Nu vom scăpa de ploaie“ – zise el, deschizînd cu cheile mașina și invitînd-o politicos să urce. Ea ridică din umeri ca

și cum ar fi spus: „*o să văd, ce se mai putea face acum?*“. Nu-i plăcuse gestul ceremonios al acestui bărbat tânăr, de „modă veche“, neobișnuit pentru lumea ei, *o lume de o clipă*, așa cum spunea adeseori.

— „*Poate vom mai găsi ceva pînă poimîine, cine știe ...*“ zisese, ca și cum ar fi gîndit cu voce tare. Se urcase la volan, își căuta țigările și o privi o fracțiune de secundă, cu coada ochiului. Ea nu scoase nici un cuvînt, obosise; nu dădea semne că o interesa ceea ce vor face aici cînd se vor întoarce ca să facă, în sfîrșit, filmările definitive. Scăpărase bricheta și pornise mașina, conducînd în tăcere. Străzile deveniseră pustii, dar nu se întrebă de ce: îi ajungea că nu vor avea probleme pînă ies din acest oraș necunoscut.

— „*În fond – spuse ea și tuși, întrerupîndu-se cîteva momente – meseria asta a mea e plină de neprevăzut. Niciodată nu poți ști exact ce găsești într-un oraș sau altul. Dar emisiunea trebuie făcută. Și încă bine, cît se poate de bine.* El aprobă cu o mișcare a capului, fuma calm, distant și atunci ei îi păru rău că dintre toți cei pe care îi putea invita în această emisiune îl alesese tocmai pe el.

Mașina depășise marginea orașului și acum ajunseseră în cîmpie. Șoseaua era aproape dreaptă și el simți că se destinde.

— *Dacă nu mergeam la Mănăstirea Dealu, aș fi zis că am venit degeaba. Acum parcă nu-mi pare rău.* Constanța își continuase gîndul secret împărtășindu-l cu voce tare și rămasse mirată că nu se putuse controla.

El își aprinse o nouă țigară și deschise fereastra. Înăuntru se făcuse fum, un fum amețitor. Își aminti miradorul monacal și biserica domnească, pașii lor neverosimili pe plăcile prelungi de piatră, ierburile care năvăleau în curtea interioară de peste tot și atmosfera stranie de așezare părăsită pe care o îngrijesc doar făpturi imateriale.

Ea tresări și se făcu mică în fotoliu. Parcă mergeau de multă vreme, într-o lume parcă părăsită ori poate populată doar cu forme cenușii, neclare, ca niște năluci.

— *Te rog, dacă nu te superi, închide fereastra. E deja frig și în curînd o să fie noapte. Noaptea mă cam înspăimîntă.* Rîse nervos, dar nu își dădea seama de ce o face.

— *Dacă dorești, am o pătură moale în portbagaj. Poate o să te încălzească.* El îi vorbise calm, solidar și senin. Ea făcuse ochii mari. Oricum, nu era obișnuită cu acest gen de personaj enigmatic.

Leșiseră dintr-un sat, acum se apropiau de o pădure. Se înnopta încet, **entre chien et loup**.

— *Poate – îi răspunsese ea, dar aș vrea să nu oprești. Mi-e frică să stau fie și puțină vreme singură cu un bărbat într-o pădure. Vocea îi tremura.*

El o privi surprins dar nu lăsă să i se vadă uimirea.

— *Bine, zise, oprim dincolo de lizieră, e o linie de cale ferată acolo, nu vom fi în pădure.*

Ar fi trebuit să aprindă farurile dar ezită, femeia se putea neliniști inutil. Așa, fără lumini, putea încă să creadă că nu s-a înnoptat. Dar întunericul creștea și distinseră cu greu felinarul cantonului de cale ferată. Trebuia, peste un timp, să treacă un tren; nu mai puteau să înainteze deocamdată.

Opri motorul și trase frîna de mîină; abia acum își scoase ochelarii de soare. Coborî, făcu două-trei mișcări lente, ca de gimnastică; vorbi apoi, prin ușa întredeschisă:

— *Vrei pătura, totuși?*

Ea tremura vizibil și începuse să-și frece brațele aproape reci.

— *Nu te superi, nu?*

— *Nu – zise el.*

Acum ea se simțea mai bine, pătura era într-adevăr călduroasă.

— *Dă-mi, te rog, o țigară!*

Nu fuma decît foarte rar și bărbatul aflate asta încă de dimineață, cînd o cunoscuse.

El îi întinse pachetul cu țigări. Se mișca precis, cu gesturi încete, aparent obosite. O ajută să-și aprindă țigara și nu se miră deloc cînd, după primele fumuri, Constanța se înneacă.

Acum, el privea liniștit peste cîmp, într-un punct indefinit. Poate cerul roșiatic să-l fi atras, ori norii fumurii care se rostogoleau peste depărtări de neatins; cine știe...

— *Să plecăm!* zise într-un tîrziu, *am impresia că pe aici nu va trece multă vreme nici un tren.* Pornise motorul, accelerase și claxonă, cantonierul le făcu un semn aprobator: da, puteau trece. Pînă la București nu mai rămăseseră decît patruzeci de kilometri, nu va mai dura mult.

— *Tu nu te miri niciodată?* întrebă Constanța, acum destinsă, aproape înveselită. Bărbatul i se părea impenetrabil, uititor de senin, poate chiar insensibil!

— *Adevărul este că acum îmi e cald și țigările astea îmi stimulează curiozitatea. Dacă ai avea și niște alcool cred că mi-ar prinde bine.* El conducea concentrat, dar o auzise.

— *Dacă o să cauți în torpedo o să găsești o sticlă de coniac; e un coniac bun. Eu nu beau deloc, dar e bine să ai cu tine un întăritor, nu se știe la ce folosește.*

Ea căută și găsi destul de repede o sticluță pe care o desfăcu.

— *Să nu te uiți* – făcuse o pauză și zîmbi – *e foarte urît să vezi o femeie cum bea direct din sticlă.*

Peter claxonase, i se păruse că undeva, înainte, era, poate, o primejdie.

— *Am înțeles* – răspunse el, cu o voce albă.

Acum înaintau din nou prin cîmpie, satele se înșirau rar, fantomatic, în întunericul adînc.

— *Ascultă, cred că, de fapt, tu ești un tip foarte ironic deși pari tăcut, chiar misterios.* Vorbise sacadat și sunetele se împrăștiară fără să ajungă nicăieri, ca o bomboană de porțelan ce se sparge pe podea, eliberînd bomboanele rotun-

de și grele peste un parchet lin, apoi peste pavajul de ceramică și, în sfârșit, peste treptele scării, multe, cu sunete prelungi, răsfărânte în ecouri ce parcă nu se sfârșesc.

Coniacul se terminase. Constanța aruncă sticla pe bancheta din spate și mai ceru o țigară. Fuma ca o elevă de liceu, pentru care plăcerea viciului e mai mare decât viciul propriu-zis.

— *Vorbesc foarte puțin despre mine, asta e. Fiecare dintre noi știe mai bine ce are de făcut. Apatia mea nu e decât un rezultat al convingerii mele că lumea este, în realitate, infinită, și că, practic, se poate întâmpla orice cu noi, cu fiecare dintre noi.* Era un răspuns obosit, fără iluzii.

— *Dar **cu noi**?* accentuă ea și, în vocea ușor răgușită, Peter desluși urmele unei anxietăți nefirești.

— *Cu noi se poate întâmpla acum orice?* adăugă femeia întorcându-se către el.

— *Da* – zise Peter.

Se făcuse tăcere și bărbatul se gîndi că ar trebui să încetinească, șoseaua era îngustă și avea impresia că mașina mergea prea repede. Aprinse lumina plafonierei și privi ceasul.

— *Nu cred că vom fi în București înainte de ora nouă, dar și așa e bine.*

Abia atunci își dădu seama că femeia era absentă, poate adormise. Era acoperită cu pătura pînă sub bărbie și ochii întredeschiși aveau pleoapele înroșite, poate grele.

— *Oprește, Peter* – ceru ea în șoptă, rămînînd cu ochii închiși.

Mașina se opri după cîteva momente și motorul se stinse. Constanța deschise ușa și aruncă pătura pe fotoliu.

— *Am să cobor cîteva clipe, te rog să mă ierți.*

El o urmărise atent, se temea să nu se simtă rău, coniacul fusese tare iar cu țigările nu era obișnuită. Dar nu se întîmplase nimic. În mașină sclipi lumina unei brichete, bărbatul trase un fum adînc și simți un gust amar pe buze. Își spusese că a fumat iarăși prea mult, întotdeauna i se întîmplă așa, nervii întinși ca niște corzi erau biciuiți de tutunul amețitor.

Apoi rămase imobil, cu cotul sprijinit de portieră. Ascultă zgomotul nopții, cu țiuitul ei enigmatic și țînîitul unui greiere i se păru liniștitor. În oraș greierii dispăruseră de mult și Peter își aminti de emoția pe care o trăise cu multă vreme în urmă, cînd auzise, în podul casei din București, plînsoarea lor atît de cunoscută dar stranie, ca din afară de istorie ori dintr-o lume îndepărtată. Stinse țigara și trase aer în piept: un miros sălbatic, de ierburi scăpate din iarnă, de grîu vital, de bălți invadate de nuferi și de plante acvaticе, îl sufocă.

— *Vino aici*, strigase ea într-un tîrziu.

Peter coborî cu greu, amețeala nopții începuse să-l stăpînească. Șoseaua era pustie și el făcu încet cîțiva pași pe asfalt. Luna nu se mai vedea, și stelele dispăruseră în cerul mut. Înainta egal, calm, se simțea bine în costumul lui mai vechi, de cașa, iar cămașa de poplin se așternea răcoroasă. Știa că femeia îl urmărește. Veni lîngă ea.

— *Aș vrea să nu mai plecăm de aici* – spuse Constanța. *Pentru noi nu ar trebui să mai fie niciodată „mîine”, totul e „acum”.*

El ascultă atent și scoase pachetul de țigări.

— *Nu mai fuma, te rog. Peste nici un ceas o să ajung din nou acasă, o s-o iau de la capăt, să privesc un moment la televizor, să citesc, poate, un roman, să mă îmbrac în cămașă de noapte, să-l aștept pe el, să adorm, să mă trezesc peste noapte cu gura uscată, să beau apă, ca și cum aș fi în deșert, să ies pe balcon și să privesc mașinile care spală trotuarul și să ascult vocile surde ale orașului, să mă scol dimineata și să-mi beau cafeaua singură, la fereastră, privind un cer profund și singuratic... Nu se mai poate Peter, rămînem aici, vreau să rămîn cu tine.* Asudase, vorbise prea mult și își lăsă capul pe umărul lui. În ochii ei, Peter văzuse o clipă tragedie. O privi, pentru prima oară direct și zise, ridicîndu-se:

— *Să mergem, Constanța, se face tîrziu.*

Se depărtase către mașină și ea se gîndi că poate de atunci viața ei nu va mai însemna nimic și că era într-adevăr

tîrziu: îmbătrîniseră. Văzu o clipă toate diminețile care vor veni, imensitatea cerurilor solitare și reci, simți brusc, pe buze, gustul oceanelor de cafele pe care le va sorbi, presimți miile de țigări pe care le va fuma, ascultă toate vocile care o vor chema inutil, citi, cu gîndul, toate cărțile pe care le va citi, se înfioră, transpirată, în fața bărbaților pe care îi va îmbrățișa, auzi moartea, într-un tîrziu.

Portiera se închise cu zgomot și, după o vreme, Peter pornise caloriferul.

Dar nu mai era nevoie de căldură, nu mai era nevoie de nimic. Înaintea lor, pe o lățime imensă, pe aproape întreg orizontul, clipeau luminile Bucureștilor.

— *Am ajuns tîrziu* – zise Peter.

— *Da, tîrziu, domnule Peter* – răspunse ea, înghițindu-și lacrimile. *Sper că poimîine, cînd vom filma, n-o să vă rețin la fel de mult.*

Întinse mîna și îi mîngîie părul. Se apropie de el: mirosea a tutun și a lavandă. Ajunseseră pe Calea Victoriei și mașina se oprise.

— *O să veniți, nu-i așa?* – zise ea coborînd. Ușa era întredeschisă și își scoase din poșetă o batistă ca să-și tamponeze ochii.

— *Nu, doamnă, nu voi veni* – răspunse și porni motorul.

Izvorul Mureșului, 1983

MILENIU ÎN PĂDURI

O frînghie căzu pe debarcader, se auziseră pași.

— *E bine?* – întrebă cineva.

— *Da* – răspunse o voce moale, târăgănată.

Legase barca de mal și o trăgea, lent, scoțînd-o din apă.

Crezu că e destul și o lăsă încă să plutească pe jumătate.

Apoi, în tăcerea zilei se auzi un zgomot sec, metalic, ca o închi-zătoare.

— *Ai încuiat-o?* – zise Pamfil.

— *Am încuiat-o*, încuviințase bărbatul care sărise pe țarm, vorbind ca și cum ar fi mînuit vîslele, rar.

Respirase adînc și lăsase mîinile inerte să cadă pe lîngă corp, să se odihnească. De sus pînă jos lumea se vedea străvezie, cerul pur îi părea ireal și fără sfîrșit. Nu mișca niciăieri nici măcar o frunză și ochii lui albaștri parcă înghețară privind lacul imobil. De pe urma lor nu rămăseseră valuri și chiar și ceața îndepărtată, fumurie, se ridicase acum. Culo-rile sclipeau, cu o abstractă compoziție, pe care o cunoștea.

Îi plăcu lumea aceasta care semăna cu diamantul. Ar fi vrut să vadă soarele însă el se ascunsese acum; luminile, din ce în ce mai orbitoare, îl făcură să clipească. Știa că în transparentele forme fericite rămînea și cite ceva din sufletul anonim însořit.

Pamfil se îndepărtase, călcînd iarba înrourată și în urma lui parcă rămînea o vegetație pîrjolită: pașii grei nu aduceau decît suferința, însă bărbatul voia s-o cunoască, indiferent ca și plantele. Îl urmase fără a-l privi, era de ajuns că înainte, printre copaci, silueta celuilalt și coama lui bălană se presimțeau ca o vedenie. Ca o scînteie roșie, ieșise de sub pietre o insectă pe care n-o cunoscuse pînă acum. O lovi cu talpa și o strivi dar sîngele lui picurase fără a-l vedea. O arsură scurtă îi înțepeni o clipă glezna, însă trecu, înstrăinată de el, ca un fulger pierdut pe deasupra norilor suri.

Ar fi trebuit să simtă răcoarea zilei, puritatea ei privitoare ca dintr-un ochi cristalin, dar nu simțise decît fericirea că a venit. Îi fluturase gulerul cămășii largi și el se înfiorase; auzise acest sunet misterios ca o flamură pocnind în vînt. Cînd ajunse, într-un tîrziu, alături de Pamfil, începuseră să se audă, ca și cum lacul ar fi susurat, pași aproape imateriali. În curînd trebuia să se pornească vîntul, știa; însă acel vînt suav și melodios, al zilei străvezii pe care el n-o mai trăise.

Pamfil se așezase, taciturn, pe iarbă; de aici lacul se vedea pînă departe și, de undeva, de după copaci, soarele nevăzut lăsa peste ape cărări argintii pe care el știa că, odată, le va cerceta. Ascultau fără să privească, nu mișca nimic și nimic nu se auzea. Cînd lumea începu, fără să știe de ei, să trăiască, Pamfil se ridicase și lăsînd palma lui grea să se sprijine de un copac, îi făcuse un semn. Se porniseră pe lac plaurii, filfîiau ștergarele albe de in, vîntul împingea acest popor imaterial către miazănoapte. Știau că în curînd vor pleca înapoi, oamenii nu îi interesau, dar sărbătoarea primăverii de aici avea cite un semn și pentru ei. Își aminti, demult, cum rupea, cu palmele mici și nerăbdătoare, colacii rumeniți, cu o inimă de zahăr, stropiți cu vin sîngeriu, descîntat; pîinea lor sacră prefăcuse vinurile în vegetații de vis, în țări înverzite, pe care nu

le mai știau, memorie a grîului îngălbenit de soarele pentru ei abstract, urmă de viță-de-vie muribundă, strugure zdrobit cu degetul tremurător.

Se întorceau către ape, blajini și singuratici, întâmpinați de flori necunoscute, albe, de foi mari de platan, de frunze rotunde de dud, de brazi amețitori, cu rășină otrăvită. Din lico-rile vieții de aici nu le rămînea decît beatitudinea simțurilor biciuite.

Cînd, îmbătați de soare și recunoscători, se apropiaseră de lac, apele nu mai erau imobile, veneau, de pretutindeni, valurile și, fără să știe, întârziară. Nici unul dintre ei nu auzi, pe mal, un strigăt; priveau, ca într-o vrajă, culorile recompuse și ar fi vrut poate să nu mai plece.

Acum, pe cărări, ieșind ca un popor alb, veneau oameni, și ei aflaseră atunci că ar fi trebuit de mult să se întoarcă. Însă vocile răgușite și joase păreau să spună mai mult decît știau ei că pot spune. Se apropiaseră.

— *Lenore!* – șopti Pamfil, privind cu ochii ficși, albiți. I se păru că ierburile îngălbeniseră și că toate pierduseră culorile pure. Îl împinse ușor pe băiat; era hotărît să nu mai întârzie. Pe iarbă zăcea o femeie, înconjurată de mulțimile tăcute. Ei înaintaseră, muți; oamenii se dăduseră la o parte, fără glas.

— *A murit?* – se auzise. Însă Pamfil știa că în dimineața aceea nici unul dintre ei nu mai putea să moară. Era senin, soarele apăruse și nimeni nu-l privi.

— *Ai descuiat?* – întrebuse, așezînd-o în barcă ușor, mișcîndu-se ca într-un vis.

— *Da* – răspunse celălalt, cu o voce moale, trăgănată, împingînd barca departe, în apa verzuie, nemișcată, și ajun-gîndu-i.

Lopețile începuseră să se miște și din alunecarea lor nu mai rămăsese, într-un tîrziu, decît geometria depărtărilor mute. Cînd nimic nu se mai văzu după ei, lumea își pierdu, șterse ca de o mîină nevăzută, culorile: un cristal străveziu, limpede, precum mineralele împărăției lor fără iubire.

Snagov, 1984

ORDINUL VRĂJITOARELOR

— *Ai o scrisoare, Lena – se auzise o voce de dincolo de ferestre. Ți-am așezat-o afară, sub cana de cafea. Poate n-a zburat-o vîntul.*

Lena deveni deodată atentă și se opri un moment pe trepte. Da, era într-adevăr o scrisoare pe masa ei, sub cana de cafea. Știa că este acolo, era inevitabil, înțelese că pe Matei nu-l va mai vedea niciodată. Privi lacul încețoșat și nările ei se măriră o clipă, adulmecînd mirosurile verii sălbatice. Încă nu vedea bine valurile, dar simți vîntul pătrunzînd ca o pînză grea,

fierbinte, pe sub tricou. Se gîndi că în curînd va veni toamna, căzuseră deja frunzele aurii pe alee; dar vara nu murea.

Se așezase la masă și bău încet, cu înghițituri mici, cafeaua care se răcise. Ținea cu degetele mîinii drepte, mecanic, scrisoarea țintuită de masă; vîntul îi îndoia colțurile, însă Lena nu voia s-o lase să se piardă ca o frunză-n vînt. Era ultimul semn de la Matei; „sau poate – se gîndi într-un tîrziu – nici nu apucase să mai scrie“.

Ascultă zgomotele obișnuite ale insulei, dar acum totul îi păru nou, de parcă astăzi s-ar fi trezit dintr-un somn greu, pustiitor. Nu știuse pînă acum că, dimineața, șopîrlele foiesc prin tufișuri: i se păru însă că le aude. Picla începea să se risipească și soarele sclipi peste ape. Un pescăruș săgetă cerul.

Lena respiră adînc și se gîndi la rațele sălbatice de departe, strînse încă de ieri către sat. Așezase cana de cafea pe masă și o pată maronie acoperi scrisoarea pe care acum n-ar mai fi vrut s-o primească. Se ridică, făcu mai mulți pași și își strînse mai bine șiretul pantofilor de tenis. Gleznele încă o dureau, dar astăzi nimic nu mai era important. O tufă de măceș îi zgîrie ușor coapsa, dar pielea nu sîngeră.

Debarcaderul era pustiu și Lena apucă lopetile, privind atentă cum pașii i se înșirau unul după altul, ca și cum ar fi fost ai unei străine. Îngenunche și coborî în caiac; greutatea ei făcu apa să tresară. Aici era frig și Lena simți vîntul toamnei care încheia vara ei nebună. Rămase o clipă așa, fără dorințe, și i se păru că apele se învoburează deodată, înfierbîntate, ca niște cozi rele de șerpi. Soarele întindea peste lac pînze lungi, argintii. Pădurile fremătau, peste ape începuseră să se așeze, în stoluri, frunzele brune. Apoi, pluti lent, către larg, fără lopetii; curentul o ducea singur și înaintea ei se desfășurau păpurișurile încă verzi, brazil pereni, stufărișul îngălbenit și fragil, sfioasele ferigi mortale, fagii, sălciile care plîngeau. Lena începu să lopăteze și auzi, undeva, în spatele ei, rațele sălbatice care forfoteau țipînd, adunîndu-se ca să plece.

Se gîndi la un bărbat, care ar fi putut-o privi, și pe care îl numi atunci Radu; dar el nu exista. Barca lungă, aproape

astrală, se înfigea în orizonturi lăsînd în urmă triunghiuri din ce în ce mai largi, valuri amorfe. Lacul trăia pentru Lena și pentru singurătatea ei și geometria solitudinii marilor navigatori făcea lumea să fie atunci mai puternică decît însăși ideea de veșnicie.

Radu deschise ferestrele foișorului și își aprinse o țigară, luă de pe un raft o enciclopedie geografică și o răsfoi. Vîntul încurcase paginile și el renunță să mai caute. Țările marilor lacuri netede și reci i se păreau aici.

Lăsase mîna absentă să rețină o pagină necunoscută și luase țigara din scrumieră. *Vor pleca rațele sălbatice, poate astăzi* – zise el și vocea răgușită de oboseală îl înfioră. Camera, cu patul răvășit și umed, îl neliniști. Simțise fumul țigărilor singuratice și atunci, fără să-și dea seama, privi peste lacuri, departe și văzu cum, peste cărările solare, aurii, un caiac tăia largi triunghiuri ale solitudinii, din ce în ce mai îndepărtate de el.

— *Tu știi* – zise femeia – *eu sînt din Ordinul Marilor Vrăjitoare*. Și se gîndi, privind cum soarele apune, că niciodată viața nu fusese mai fericită.

Scriitorul o luă de după umeri, se așeză la masă și începu să scrie, cu stiloul îmbătrînit:

— „*Ai o scrisoare, Lena!*”

Snagov, 1984

VENEȚIA, FĂRĂ ISADORA

Departa, alunecînd pe sub sălcii, înaintase o barcă; Isadora văzu doar lopețile lungi săltînd, ca legănate de muzică. Apele rămîneau însă, către ei, imobile. Ochii împăienjeniți presimțeau amiaza toridă; ea ascultă, abandonîndu-se zilei fără sfîrșit, vîntul. Netezise apoi, fără gînduri, părul agitat; avea, ca să-l adune, gesturile iuți, secrete, ale vietăților libere. Pe frunte i se mișcă o picătură de transpirație și îi alunecă pe obraz.

Isadora păru că se scufundă în ape și mai adînc. Mai încolo de păduri, aproape nevăzută, barca înainta și femeia auzi distinct vîslele cu ritmul lent, sonor, valurile susurînd străine de lumea armonică unde coborîse. Cînd, mult mai tîrziu, deschisese ochii văzu trestile îngălbenite, lineare, și departe, către orizont, un acoperiș roșu, alcătuit din olane. Printre genele umede, culorile pătrundeau învălmășite, ca o pastă geneziacă unde formele încă nu s-au născut, despărțite numai de concentrațiile materiei.

Isadora își ascultă respirația grea, semn al verii copleșitoare. Pe lîngă ea creșteau ierburile înverzite și, din pămîn-

tul acoperit de frunze străvechi, ieșiră, ca într-o magie a lumii dezlănțuite, florile. Simți, fără să știe, un ecou rece, ca și cum totul ar fi început, în jurul ei, să se rotească, lăsînd să se amestece iernile grele, cu copacii goi și troienți de zăpezi; primăverile dureroase, împînzind aerul cu mirosurile euforice ale vegetației; verile somnolente și toamnele adînci, singuraticе și mortale: un caleidoscop fără timp, de unde ea va lipsi. Înainte de lumea pe care ea o cunoaște, apele se revărsaseră peste maluri și ierburile crescuseră nebune, frunzele, acum verzi, foșniseră de milioane de ani fără să fie auzite de om. Privirile ei nu întîlniseră vietățile care, înainte ca universul să-i recompună – din culorile otrăvite ale ceții – ochii, se mișcaseră sălbaticе pe ape și peste păduri. Tot ceea ce trăia n-o cunoscuse pe Isadora.

„Va fi seară“, gîndise fără auz și simți abia tîrziu umezeala apei care, înaintînd peste trepte, îi cuprinse tălpile. Ar fi trebuit, poate, să tremure, însă liniștea acvatică, urcînd din toate părțile către ea, îi plăcu. Străină de priveliști, Isadora știi că acolo, unde culorile nu se născuseră, începuse să plouă.

Erau, mai întîi, dogoarea ucisă și sunetul cotropitor, o neliniște în care beatitudinea privirii pasive încă nu stăpînea decît poate gîndul memoriei fără origini. Prin ușa deschisă, ploaia venea cu răcoarea distilată și cu cețurile ei ca de potop. Apele sure, grele, răscolind vegetația, lăsaseră totuși potecile libere, smulse din torentul care pornise din nevăzut. Pe fereastră, Isadora zărise cărarea pietruită înnecată de ape, ca atunci și, ca într-o hipnoză, i se păru că deschise, plutind, o ușă înaltă, din lemn brun; și o auzi lipindu-se, în camera întunecată, de zid, cu un zgomot scurt, ca un pocnet de pistol. Îi plăcuse, însă, lumea aceea obscură, pe unde vînturile misterioase, aducătoare de ploi, păreau să se elibereze din vrăji arhaice: o șuviță de păr tremură, neagră, peste ferestrele albite acum.

Umbra ei, aeriană, pătrunsese în camerele adînci, pe unde luminile ieșeau dintre îndepărtatele vitralii, colorînd sîngeriu visul. Trecu, pipăind, pe lîngă mobila grea, încrustată,

simți opacă pielea de Cordoba și argintul moale al tăvilor, sclipind ca o apă putrezită; înaintă prin odăile strănii, pe unde, tînără și atunci, poate mai bătrînă decît azi, învățase să descifreze misterele semnelor cabalistice. Trecu prin ușile înalte, pe sub lampadare de cristal pe care nu le auzi izbindu-se deși aerul, solidificat, le turburase; văzu candelabrele baroce de Baccarrah, vitrinele oarbe cu porțelanuri, lăzile închise cu lacăte, canapeua de pluș roșu, ca de sînge închegat. În nări, mirosul înce-tase s-o mai neliniștească; știa că nimic din acestea nu era adevărat și ploaia veche, fantastică, îi reaminti abstracta ei genealogie care este natura.

Cînd își potrivise, cu un gest absent, ceasul de buzunar, înțelese, fără cuvinte, că noaptea venise deja. Însă departe, către mare, cerul era încă albastru și înaintea lui, pe canale, se desfășurau, în lungi ovale sîngerii, luminile amurgului. Înaintau încet, lovind ritmic din lopeți și el tăcuse simțind laguna putrezită și coloanele măcinate, ierburile marine înghețînd fără vîrstă, caii de metal, pe deasupra pietelor largi, pustii, acoperindu-se de broboanele acvaticice ale nopții. Își așeză mai bine pălăria de panama și își căută, eliberat de apăsarea zilei destrămate, portțigaretul.

Fumul amețitor al țigării îl trezise, totuși. Și atunci, de sub genele îndepărtate, sclipind ca un fulger, la fereastra purpurie unde perdele lungi se zbăteau ca niște ploii torențiale, văzu ochii ei acvatici, verzi, ca de lagună mortală, pe unde va călători în odăile cu plușuri roșii, vechi, printre ușile strănii și pe sub candelabrele de cristal, pe lîngă vitrinele oarbe; și în lumea lui imaginară, de crepuscul mort, auzi foșnetul șalului ei de mătase.

Barca se apropiase și în curînd aveau s-o audă; prin ochii împăienjeniți, ea distinse culorile aproape geneziace, învălmășite.

— *Mă numesc Isadora, nu-i așa?* – zise, închizînd ochii.

Snagov, 1984

EPILOG

Cînd am revăzut compozițiile adunate aci, cu gîndul să le public, totuși, cîndva, senzația ce am încercat a fost stranie și contradictorie, aproape neverosimilă. Ca și multe alte cărți (probabil că vreo cîteva zeci) și aceasta se rătăcise printre mii de dosare și fișe, ilustrînd un șantier ce nu mai are sfîrșit. De fapt, îmi face impresia că nici nu știam că mai există. Căci, asemeni altora, și acestea își consumaseră sorocul trecînd ca o descărcare de puteri din virtual pe hîrtie, trăind, deci, fără a dori neapărat să se definitiveze ca obiect. Actul propriu-zis de a le compune ori măcar imagina le făcea să existe, în ordinea unui gen de intelectualism epicureic ce îl recunosc acum. Dar, în sfîrșit, acestea dar și multe altele par a fi compuse de altcineva și, în definitiv, aceasta este și realitatea. Omul de atunci nu seamănă decît puțin cu omul de-acum, nefiind neapărat preistoria lui ci o altă versiune așternută în timp.

Așezate laolaltă, aceste șapte proze fantastice vădesc o anumită **unitate** însă **datează**. Sînt consecința unei perspective asupra lumii determinată nu strictamente de vîrsta biologică ci mai degrabă de **vîrsta intelectuală**. Modèle nu se observă aci, dar proximități – da. Epoca de unde provin acestea îi cultiva cu precădere pe prozatorii sud-americieni, pe Borges și Marquez, pe Alejo Carpentier și Vargas Llosa. Dar mai degrabă decît aceștia se întrevăd vagi ecouri din „Moderato cantabile”, din „Tărîmul Syrtelor”: Marguerite Duras, Julien Gracq și poate Ernst Jünger. La drept vorbind, acestea sînt umbre răsfrînte pe pînză, pete de memorie rămase din contemplarea epicureică a unor maeștri preferați dar nu sînt producții de cărturar ce compune în maniera cuiva ori după un model. Acestea sînt nu „proze” ori „nuvele” ci un fel de fragmente de epos criptic, ce captează un mister natural nedeslușit și doar îl înregistrează fără a-l organiza. Sînt „bucăți” înregistrate **în marginea apei**, îndrumate de un imaginar acvatic ce își caută formele potrivite unde să poată sălășui.

Dar, în același timp, există pretutindeni o dimensiune liturgică, arătînd un mister ce ordonează, de fapt, lucrurile căci în aceste planuri întretăiate, ca în gravurile lui M.C. Escher, se întrevăd teme ce aparțin, de fapt, unei înțelegeri a lumii de natură religioasă. „Scriitorul”, „Cartea” unde toate par deja să fie scrise anterior, întocmai așa cum se manifestă acum, nu aparțin strict literaturii și universului ei de noțiuni ci unui scenariu mitic ce depășește contingentul.

Abia tîrziu, acum, de fapt, mi-am explicat de ce „Noaptea de Sînzienă” a lăsat o urmă atît de pregnantă, după ce, cred că pe la jumătatea anilor '70, am citit-o întîia dată. Ceva, deci, cred că a rămas, așa cum în arheologie se găsește în peșteri misterioase cîte o urmă de tălpi întipărite în argila ce s-a solidificat din vremuri fără vîrstă, ce se măsoară cosmic.

București, octombrie 2001
Scris sub privirile Îngerului Păzitor

III. EXEGETEZE

Opera în oglinzi paralele

- A.I. Brumaru**
- **ULTIMA FRONTIERĂ**
- Alexandru Nemoianu**
- **O DRAGOSTE FĂRĂ SFÂRȘIT**
- Eugen Evu**
- **CĂRTURAR ȘI PROFET**
- Prof. dr. Ion Popescu-Brădiceni**
- **O FRUMUSEȚE ERETICĂ, APOCRIFĂ**
- Dimitrie Grama**
- **ȘANSA DE A DESCOPERI O COMOARĂ**
- Prof. Dr. Zenovie Cârlușea**
- **DEZVĂLUIREA UNUI MESAJ**
- Mircea Rareș**
- **„ÎN LITERA UNUI COD AL ETERNITĂȚII“**
- Ion Drăgușanul**
- **„Apocalypsis cum figuris“: ȘAPTE VIBRAȚII ALE MEMORIEI SUBCONȘTIENȚE**
- Prof. dr. Ion Pachia Tatomirescu**
- **SUBLIMATE TRĂIRI, TOT MAI PROFUND ZALMOXIENE**
- Elisabeta Bogățan**
- **CONVIEȚUIREA CU ESENȚELE**
- Lucian Hetco**
- **UN REGIZOR AL SUFLETULUI**
- Constantin Stancu**
- **FERICIRE FĂRĂ CUVINTE**
- Ion Marin Almăjan**
- **„AȘTEPTARE A CEVA INDEFINIT, GREU, MAI GREU DECÂT MOARTEA ÎNSĂȘI“**
- Elena Solunca Moise**
- **GEOMETRIA DEPĂRTĂRILOR TĂCUTE**
- Adrian Dinu Rachieru**
- **UN ENCICLOPEDIST FANTAST**

ULTIMA FRONTIERĂ

Ins tainic – misterul stârnește oricând controversese, îndoiala, în fond, curiozitatea – Artur Silvestri luase pe vremuri, prin mustața largă – modelul era atunci, probabil, mandarinismul valah al lui Petre Pandrea – alura în conjunctură a nereținerii. Astăzi, chipul enigmatic i se va fi mărit, cred, prin adăugarea sub vrejul impenetrabil al mustăților a unei bărbi ampoloase patriarhale, accentuate de înălbirea pe suprafețe a firelor de pe obraz.

Titlurile omului, de conveniență destinate, s-au înmulțit și ele, iată, cu altele; aflu de curând că, după un deceniu și ceva, în urma unei (bănuiesc) atente autodetecții și a studiilor adâncit eremitice, Artur Silvestri – altfel o destul de întinsă perioadă obosindu-se în mundaneitate – devine Doctor în Literatura medievală la „Trinity Bible Research Center” University of Madras, India, Doctor honoris causa la „Institut d’Estudis medievals de Catalunya – Barcelona; este totdeodată, în pragmatic, specializat în analiză economică, fiind considerat „fondatorul activităților de consultanță imobiliară din România și un expert în analiza și prognoza de piață aplicată acestui domeniu”, e adică un „creator de instituții și de organizații profesionale”, fiind simultan Președintele *Uniunii Patronatelor Imobiliare din România*. Se vor fi bătând între ele aceste depărtate calificații? Dacă citești eseurile dedicate de Artur Silvestri teritoriului în cauză – îmbină aici erudiția personalicește apropiată din domeniu cu analiza provocatoare, punctând de regulă, sever și irevocabil, amintind, însă numai în descripție, de stilul unui Constantin Joja etc. – firește că, prevenit fiind, prejudecata aceasta nu se consolidează: criticul cunoscut și, mai nou, istoricul civilizațiilor sunt, am impresia, într-o cuvenită concilianță cu administratorul, cu omul de afaceri de astăzi. Iată, spre exemplu, doar câteva lucrări din această, mai austeră, nedelectabilă arie – sensibilizată însă beletristic de către instancabilul autor (am primit cărțile într-un voluminos teanc, erau însoțite de exemplare, deopotrivă prețioase și luxuriante, din revista „Casa Lux”, revistă editată de Dna Mariana Brăescu): „**Deceniul straniu**”, „**Arheologia unei ore**”, „**România în anul 2010**”, apoi, în orizontul așa-zicând socio-monastic, în fapt cărturărești puneri la punct în controversse religioase sau reevaluări istorice: „**Retrocedarea secolului**”, „**Ofranda baldachinului**”, „**Simbolul de credință mușatin**”, „**Clopote sub ape**”.

Cu toate acestea, libristic, înainte de '89, omul, din câte îmi amintesc, nu a fost defel industriuos – dacă facem excepție de o anume incontinentă gazetărească, și aceea programată și, fatalmente, supra-veheată. Am apreciat atunci un impecabil cuvânt însoțitor iscălit de

Artur Silvestri la o ediție din uitatele poezii ale lui Zaharia Stancu, liricul, cum știm, încă nu se legase, ca romancierul și demnitarul comunist de mai târziu, de manifestul funest propagandistic. Tăcerea editorială, cu ecou în durată, a lui Artur Silvestri va fi însemnat așadar și o discretă inadeziune? Nu știu. Scriitorul (care în calitate de june critic literar îmi atacase, în „*Lucefărul*”, cartea din 1977, „*Masca Prințelului*”) compunea, după cum precizează, și redacta, în secret, ca „pentru sertar”, prin 1983-1984, „nuvele fantastice”. Citite astăzi (**“*Apocalypsis cum figuris*”**, Carpathia Press, București, 2003) sunt surprinzătoare: se situează, după priceperea mea, între un *realism magic latino-american avant la lettre* și o sinteză – însă cu accentul în abstracțiune și în, aș spune, obsesia severității poetice – a formulelor eliadescă și voiculesciană. De altfel, într-un „*Epilog*” la cele șapte nuvele autorul nu se gândește, în linii mari, altfel; se va așeza doar, probabil pe bună dreptate, mai apăsător sub semnul lucrării încă neperpetuate a lui Ernst Jünger. Nu sunt, mărturisește, influențe ori modele (fie acestea Marguerite Duras, Julien Gracq, nedeclarații M. Eliade sau V. Voiculescu, de aiurea Th. Mann, pe aceștia oricum, A. Silvestri îi reconfirmă – vorba lui Blaga – numai în „schiță”), dar sunt „proximități”. „*La drept vorbind* – scrie autorul – *acestea sunt umbre răsfărânte pe pânză, pete de memorie rămase din contemplarea epicureică a unor maeștri preferați, dar nu sunt producții de cărturar ce compune în maniera cuiva ori după model. Acestea sunt nu „proze” ori „nuvele”, ci un fel de fragmente de epos criptic, ce captează un mister natural nedeslușit și doar îl înregistrează fără a-l organiza*”. Îl aprob aci pe Artur Silvestri fără rezerve: Maria, în „**“*Apocalypsis cum figuris*”**” (pentru cine nu știe, e compoziția lui Adrian Leverkühn din „*Doctor Faustus*” de Th. Mann), vine însoțită de un bărbat (e dinadins fără de nume) în ținutul, cum îl notifică acesta, „pustiul”, aci pătrunde „frigul uscat, gerul maladiilor mortale”; dar, ne putem întreba, nu însoțitorul însuși e tocmai tărâmul, locul acela cu toate amăgirile, al deșertului – pustiul de dincolo de ființare, arătându-ne că, dincolo de ființările în formă, ființa e aidoma contrariului ei, că ființa și neființa sunt una? Să citim, spre exemplu, acest dialog tulburător: „*E o noapte fără lună – zise femeia privindu-l, cu ochii sclipitori. El o ascultă, împinse ușor capul spre spate și privi în sus, nedefinit. – Da, răspunse. Și în cer nu e nici o stea. Nu era, într-adevăr, nici o lumină în ceruri, deasupra lor se desfășura un gol fără sfârșit*”. Noaptea aceea, ca să lămurim împrejurarea, era chiar momentul concret („*E Crăciunul* – murmură Maria și aprinse lumânările; pe pereți se treziră parcă focuri verzui și ea îl strigase fără cuvinte”. Deschise ușa, voia să-l întâmpine, era, în sfârșit, frumoasă numai pentru el. I se păru că noaptea a trecut și ieși; singurătatea o împresurase”), dar momen-

tul acela era fără de timp, iar lumea fugise de sinea ei însăși. („*Răsărise luna; însă cerul adânc pierduse stelele parcă pentru totdeauna. Simți în aer un miros de fum pe care nu-l mai cunoscuse, ca un pelin uscat. Era frig, ochii începuseră s-o usture, dar îl văzuse, așezat cu spatele către ea, și cu mâinile desfăcute, atârnând peste porțile mari, ferecate. Se apropie și, prin cămașa lui, înghețată, simți arsura unui cartuș*”).

„**Nuvelele fantastice**“ ale lui Artur Silvestri („**Apocalypsis cum figuris**“, „**Geneza, după Balzac**“, „**Jogging**“, „**Peter în aprilie**“, „**Mileniu în păduri**“, „**Ordinul vrăjitoarelor**“, „**Veneția, fără Isadora**“) sunt – mă exprim aproximativ – parabolele ființării la ultima lor frontieră – aceea a disoluției și pierderii lor fatale în ființa care, poate fără de vreare, numai le-a născocit.

A.I. Brumaru

O DRAGOSTE FĂRĂ SFÂRȘIT

Artur Silvestri ține de un alt tărâm. Preocupările sale, scrierile sale sunt asemenea ramurilor unui stejar vânos. Ele merg aiurea, par a fi fără țintă dar în totul alcătuiesc un întreg desăvârșit. Desăvârșirea vine din împrejurarea că autorul nu își aparține sieși și nu urmărește folosul propriu.

Pentru Artur Silvestri important este simțământul că ține de „ceva“ iar în asta el nu cunoaște cruțare. El ține de o memorie și de o identitate. Mai altfel spus, el ține de un „trib“ și un „trib“ este și al lumii și lumea în totul ei. În atari împrejurări, păstrarea și transmiterea „memoriei“ capătă dimensiunea necesară. Memoria nu mai este doar amintire ci includere în veșnic. Pentru Artur Silvestri, memoria este prezent și încă unul – continuu. Oameni și locuri, vii ori trecuți la cele veșnice, sunt întotdeauna cu el și parte din el. El însuși nu este un individ ci o persoană „osândită“ la veșnicie.

Scrierile lui nu sunt de dragoste ci ale unei iubiri fără capăt, ale unui destin care are și înțeleș și scop; pentru totdeauna.

Alexandru Nemoianu, SUA

CĂRTURAR ȘI PROFET

În „**Apocalypsis cum figuris**“, șapte nuvele fantastice și un epilog, avem de-a face cu ceea ce semiotica numește „*proces hermeneutic*“ în sensul că autorul atrage lectorul la „participare“, una ce tinde să o egaleze pe aceea a naratorului, iar pentru mine, ce mă aflu la scurt timp de la „șocol“ primei lecturi, la o a treia, semioza și-a deplasat

„limita”, fapt ce mi-l explic prin calitatea esențială a stilului silvestrian: *sinopsismul celor șapte fragmente ce întregesc un corolar de oglinzi*. Fiecare **oglină-text** reflectă și semnifică pe toate celelalte.

Cheia hermeneutică a caleidoscopului este inerentă, iar lectorul are a decoda semnificațiile aparent nelimitate, are a *interpreta*, în rama în care el însuși este inițiat în semiotica textelor de atare natură. Co-participarea cvasi-afectivă în contopire cu arderea emoției și siajul revelatoriu pe luciul apelor acestei proze eseistice, ne antrenează, ne ispitește în jocul unei **gândiri hermetice**. Artur Silvestri instrumentează cu rafinament polisemia, simbolurile, metaforele ce par să se ivească și să se amplifice structural, să germineze noi și noi ipostaze ale unei semantici accentuând *colorism*: frazele sunt vitralii vii, mișcate în luminile unei simțiri, unei *interiorități* ce se redistribuie cinetic, *irizante*...

Un fior de „infini” analogic, un travaliu al perspectivelor cumva „de sus”, o levitație a gândului asupra unor locuri în care noi înșine, se pare că am (mai) fost. Personajul este un călător „spațial”, al *regășirilor*, iar ceea ce caută el este femeia, cea visată și voalându-și mereu apariția, întruchiparea, ca o Morgană.

Limbajul, niciodată suficient dar mereu de cucerit pe măsura viziunii, este *impregnat poetic*, de aceea polivalent, ornat cu simboluri și metafore... Perechea nuvelor este chiar *coincidentia oppositorum*, refigurând (întru dezvăluire, *apocalypsis cum figuris*) – năluciri ale Unului.

Hermetismul lui Silvestri, din aceste nuvele, pare a prefigura, în următoarele (prime) trei volume (*Memoria ca un concert baroc*) – o viziune pe care Platon o definea „NOUS”, intuirea ideilor, întru substanțializare: **în modele întrupate, în oameni-asemeni, în re-cunoașterea, cu alte nume, a unei entități omniprezente, manifeste felurit, însă consubstanțiale, arhetipice**.

Itinerar al Re-cunoașterii, acestea sunt, de fapt, itinerarii ale redescoperirii propriei identități substanțiale: Divinul din uman, infinit manifestat, epistemologie a „*iluminării non-raționale*”. Artur Silvestri interpretează – improvizând alte și alte „îngemănări” – lumea smulsă din Timp, cu înlănțuiri cauzale efemere, fulgurație a memoriei pe care o numește **barocă**, în sensul unei arhitecturi mereu a devenirii, așa-zis *cate-drice*. Noi ne amintim mereu același Paradis, al inocenței revelate curat, adamic, încît fiecare re-memorare, de fapt, este holograma altcumva, este o reinventare, în sensul re-creației, virtualității, genezei latente. Este *un mister al creierului acesta*, de a re-creiera(!) ceea ce am trăit, adică de a retrăi și comunica empatic esențele.

Textele lui Silvestri sunt **magie teurgică**, iar cele șapte corole-nuvele ale rozei contopesc magia cu știința – reciproc susținute (siste-

mic] și fiind miraculoase tocmai prin revelarea unor *noi conexiuni de interpretare*, cum am spus, în colaborare (indusă) cu lectorul avizat.

Cum coexistă, în acest caz, pragmatismul mereu bine-calibrat, structural, al lui Artur Silvestri, cu unicitatea spiritului său poetic – ludic, este în sine o captivantă enigmă! Ceea ce pot mărturisi, cu stupoare și inocență (!) este efectul reverberant, aproape spontan, asupra mea, ca poet: de parcă o forță centrifugă mă prinde în caruselul textelor, trezind în mine latente, *nebănuite, replici armonice*. Adică o muzică a acestui **baroc al Memoriei**, de parcă revigorează în propria-mi ființa acel murmur al sferelor într-un travaliu nou-ordonator... Ideile devin revelații ale unui cosmos ce se manifestă în uman în logica fractalilor.

Aflat într-o impetuoasă Descindere, pe care am numit-o **epifanică**, Artur Silvestri trăiește și ne comunică un experiment puternic, inițiat, cu o arheologie a stratelor de profunzime paideumatică (**zalmoxismul**), insistând (mai ales în „*Vremea Seniorilor*”) în site-ul creștin: panoramarea *figurilor emblematice* ale Bisericii *păstrătoare și continuatoare*; roștierea impecabilă, după evidente cercetări de arhive și studiu teologic, a *trezoreriei* monahale și de urbarii, scoaterea la lumină a unui dialog de durată între el și mari apostoli ai Bisericii Ortodoxe Române, și căutînd sacralitatea în substratele de structuri moderne, cu aceeași propesiune *vizionară*, devenind profet modern în cel puțin una dintre cărțile recente ale sale: „**România în anul 2010**”.

Cercetătorul, vizionarul, profetul modern, dublat de *stilistul poliedric*, ne semnalează, de fapt, un mare arhitect al gândirii conspectate, reflexive sincretice, iar ceea ce îmi pare a fi spiritul Reconquistei sale (afine cu a marelui Francis Dessart) – este protocronismul, într-o nouă, fertilă și redeschisă arătare.

Tăietura de estetician, cizelura aidoma-barocă, croiala textelor, accentuată de concepte, aluzii și argumente documentare de o uluitoare bogăție (cunoaștere), fac din Artur Silvestri un *clarvizionar* în stare să regândească trecutul neocultat de istorie, (*ca mutilare voită a Adevărului, de către „învingători*”) și să ni-l re(con)stitueie lămuritor pentru ca înainte-mergătorii autentici să-l re-cunoască, să-l înalțe CATEDRATIC, dintru memoria colectivă, în identitatea novatoare, a devenirii uman-genezice. Așadar, Artur Silvestri are *vocația unei ctitorii culturale*, pe fundamentele statornice ale *Ființei Naționale*, ce par a se perpetua din stră-entitatea Neamului nostru.

Dacă în nuvelistica lui, cea sus-numită, Artur Silvestri dezvoltă hermeneutic pe marginea visului, un *paradeisos* merit a se pierde odată cu inocența, în schimbul unei înțelepciuni dobîndite prin efracție (*luciferism*) în *tratatul* său aplicat despre „*Memoria ca un concert baroc*”, Silvestri recurge la re-descoperirea creștină; el ia mărturia Bisericii drept

căpătii al regăsirii în „chipul și asemănarea” Creatorului pecetluite în om.

Eugen Evu

O FRUMUSEȚE ERETICĂ, APOCRIFĂ

Autorul prozelor din „*Apocalypsis cum figuris*”, publicate – în prima ediție – de Carpathia Press, în 2003, este norocosul posesor al unui corn al fertilității imaginarului. Tema poveștii, mitul/motivul Cărții deja scrise, una simbolică/sacră, sunt semne de recunoaștere ale unei scriituri metapoetice care desenează un traseu al cărui *incipit* este fascinația și al cărui *exit* este fantasticul.

Oglinda, focul, pădurea, apa pot fi receptate, cu prilejul altei lecturi simpatetice, prin grilă bachelardiană, precum zăpada, luna, cerul, steaua, lumânările prin grilă durandiană. Încercăm, deocamdată, o survolare rapidă, critică, a unor demersuri narative originare și originale, înscrise într-o tradiție a ficționalului subminat dinăuntru de scilipiri secrete, de mistere transfinite și transutopice, de ispitele regenerării ciclice.

Fundalul prozelor lui Artur Silvestri din „*Apocalypsis cum figuris*” este eminesciano-eliadesc. Ele izvorăsc dintr-o lume arhaică, dintr-o densitate ezoterică, din a cărei existență criptică prozatorul extrage premisele purificării universale dar și proeminențele unui relief împrospătat cu idei translucide, din ale căror corpuri un cititor de bună factură descojește arhetipuri, urme intelectuale intertextuale, mărci distinctiv-indestructibile.

Cele șapte nuvele sunt compoziții/transpoziții și le includem, ca atare, în *regimul paradigmatic al transmodernismului*. De altfel, aci se găsește și noutatea lor absolută: în irealitatea contopită cu transcendența, aceasta însă din urmă nerefuzând propunerea scriitorului de a se lăsa injectată mereu cu structurile imanente ale încântării, emoției, juxtalismului de autentică inspirație, de ontologică expresivitate stilistică, ale cărei calități rezidă în știința limbajului, a metalimbajului mai ales, care glisează estetic/artistic între doric și corintic, între mimetic și fabulos/magic.

Mitul ferestrei, toposul ei descind victorios și seducător din roman-tism corectat prin ... opera lui Ioan Petru Culianu. Artur Silvestri caută după *tipare de dinainte de cuvinte*. El știe că în spatele realității superficiale se află încă una, ireductibilă, stranie, neverosimilă, extatică, sacră.

De altfel, **textul ideal este textul sacru**, elaborat printr-o tehnică „au ralenti” și o viziune cinematografică. Rezultatul: **o frumusețe eretică, apocrifă**, o nouă modalitate de „istorie” (povestire) prelucrată halucinatoriu ori transimaginar de un ochi interior alimentat arhetipolo-

gic. Cartea devine metacarte, iar nuvela – metanuvelă. Artur Silvestri este un maestru al iluzionismului literar, al translațiilor interzise însă practicate cu plăcere: o bucurie a vocii auctoriale refondatoare a miraculosului/fantasticului/mitologicului/misteriosului.

Personajele sunt enigmatice, ele dinamizează o atmosferă forțată să suprasemnifice, să provoace constant saltul din real în imaginar, din dicțiune în ficțiune, și, aduse sistemic în transparență, își atrag cititorii în cercul de cristale limpezi, străvezii ale rostirii esențiale.

Subiectul/trama nuvelelor nu supralicitează în direcția fantasticalului ci conturează prin sugestie, prin aluzie, prin *arheologii antropologice*, prin descrieri unitare ca ton și abordare diegetică, scurte scenarii mitice reprezentative și care depășesc categoric contingentul.

Traducerea lor în franceza lui Balzac și Proust este reușită. Bune surori, cele două limbi: româna și franceză se pot reflecta, perfect, una pe cealaltă. Cu atât mai mult în cazul acestor povestiri semnate de Artur Silvestri.

Prof. dr. Ion Popescu-Brădiceni

ȘANSA DE A DESCOPERI O COMOARĂ

Ca să vorbesc despre „*Apocalypsis cum figuris*”, prozele lui Artur Silvestri, voi începe cu câteva citate. Iată-le: „*Răsărise luna; însă cerul adânc pierduse stelele parcă pentru totdeauna*”. „*Moartea nu venise și insomniile lui se prelungeau încă un ceas, poate încă o zi*”. „*Dar nimic nu i se mai părea acum străin*”. Și încă: „*Lopetile începuseră să se miște și din alunecarea lor nu mai rămăsese, într-un târziu, decât geometria depărtărilor mute. Când nimic nu se mai văzu, lumea își pierduse, șterse ca de o mână nevăzută, culorile: un cristal străveziu, limpede, precum mineralele împărăției lor fără iubire*”. „*Când își potrivise, cu un gest absent, ceasul de buzunar, înțelese, fără cuvinte, că noaptea venise deja*”.

Nu-mi aduc aminte să fi citit de multă vreme așa ceva atât de profund și frumos, nici în proză și nici în versuri. Nu pot să-mi dau seama în ce măsură o traducere, în orice altă limbă, chiar franceza, va putea vreodată reîncarna în cititorul străin sentimentele, da, spun „*sentimentele*”, pe care lectura lui „*Apocalypsis cum figuris*” le-a sădit în mine. Scriu aceste rânduri cu speranța că Da, le va putea reîncarna. Scriu aceste rânduri bucurându-mă deja de acum pentru cei care vor avea șansa să descopere o comoară. Și undeva, în adâncuri, știu că așa va fi!

Dimitrie Grama, Danemarca

DEZVĂLUIREA UNUI MESAJ

Acest „latin title”, **Apocalypsis cum figuris**, a făcut, de la ciclul de gravuri al lui Albrecht Dürer din 1504, până în cultura occidentală modernă, o adevărată carieră, antrenând nu numai artele vizuale, ci și muzica (v. Adrian Leverkün, Konrad Boehmer ș.a.), ori literatura (Nietzsche, Th. Mann). O referință importantă se poate face la cartea de proză a scriitoarei spaniole Luisa Josefina Hernández, *Apocalypsis cum figuris* (Universidad Veracruzana Editorial, Xalapa, Mexico, 1982), dacă avem în vedere că aceste șapte nuvele fantastice (număr inițiativ) ce au fost scrise de Artur Silvestri prin anii 1983-1984, înregistrând „une parution choc par son caractère étrange, dans la tradition du miraculeux archaïque” [cf. ediția *Apocalypsis cum figuris – Sept nouvelles fantastiques et un épilogue*, Centro Culturale – Ortodosso, Venezia, 2005, p. 47].

Să reținem că epoca în care au fost scrise aceste proze amintește de prestigiul imens al **realismului magic** sud-american (Borges, Marquez, Alejo Carpentier ori Vargas Liosa), autorul nostru având în aceștia nu „modele”, ci „proximități”, căci referințe la fel de grăitoare putem avea în Marguerite Duras, Julien Gracq ori Ernst Junger. Desigur, nu e vorba de o manieră scriptică imitativă, nici de „modele” în umbra cărora creează scriitorul român ci, poate, de o misterioasă „contemplare epicureică”, remanentă în abisalitatea spiritului creator. Toate aceste fragmente de „epos criptic” păstrează în arheologia textualității lor o lume în care „camuflarea” sacralului, de care vorbea Mircea Eliade, freamătă cu putere identitară în neliniști arhetipale și scenarii mitice. La o analiză de amănunt ni se relevă țesătura unui „text constelat” (Roland Barthes), în care am putea decupa cu ușurință anumite „zone de lectură” pentru a observa „migrația sensurilor”, „dezvăluirea codurilor”, „înlănțuirea citatelor”, paralelismul și referențialitatea „vocilor” etc.

Prozele autorului român au, pe lângă mesajul enigmatic, cultivat cu o anumită „inginerie” textuală, acea dimensiune de **apokalypsis**, în sensul original în care acest lexem însemna, etimologic, nu exacerbare demonologică, ci „**dezvăluirea unui mesaj**”. Există în aceste texte, dincolo de o referențialitate contingentă, mai multe planuri ale experienței abisale. În aceste difuze oglinzi retrovizoare ale spiritului, joacă, precum pe apele adânci adierea orei incerte (*entre chien et loup*), epifanii atavice, străfulgerări lucide, clipe și frânturi existențiale, în general o lume de substrucție entelehială, de scenarii mitice, de arhei plutitori, de aburi matriciali, de aluzii epigrafice, toate trimitând atât la *o mitologie a textului ca „facere” și „desfacere”* (clivaje, în accepția tematismului richardian), dar și la o experiență consumată, culturalicește, în mesa-

je individual-enigmatice. Artisticitatea aduce în prim-plan și *o metafizică a vocilor*, prin care evidențele contingente sunt mereu ținute sub clopotele străvezii ale marilor enigme și subînțelesuri. În textualitatea aceasta se reflectă, abisal, mai întâi, o experiență de viață, oricând gata a trimite mesaje și indici ai febrilelor conștientizări. Peste tot, însă, plutește acel aer de **mister liturgic**, de sacralitate revelată în sublime clipe epifanice, repede obturate de registrele porozității existențiale. Așa că **Apocalypsis cum figuris** își joacă scenariile umbratice, uneori „agonizante“, pe mari pânze onto-existențiale, naturalitatea, mai totdeauna stereotipă, exprimându-se în pulverizări misteriale de epifanii și scenarii mitice. Pretutindeni – un aer de enigmă, de introvertă ritualitate liturgică, dar și de lucidă contemplare epicureică, o contemplare – care apasă pedala unei proze de vapoasă cantabilitate sufletească.

Apocalypsis cum figuris degajă, în același timp, și un aer de enciclopedism structural și specific autorului (interesat de istoria culturală și a mentalităților), configurând, pe cerul meditației însingurate, drama omului modern în Marele Text al existențialității, împovărat de cartezianism, ca și de Utopia iluminărilor liturgice.

Prof. Dr. Zenovie Cârlușea

„ÎN LITERA UNUI COD AL ETERNITĂȚII“

Am putea spune că în nuvelele adunate sub titlul **Apocalypsis cum figuris**, felul în care erupe iraționalul în viața individului ține mai puțin de formula literară ca atare, ingenios articulată pe un fundal psihico-pictural, și mult mai pregnant de filosofia creștină a destrămării ființei. Asistăm la câteva feluri de moarte în care pur și simplu natura, dezlănțuită mirific în ipostazele ei sezoniere, devorează individul, substituindu-i-se cu o voluptate dionisiacă. Sub acest aspect, ingeniozitatea prozatorului Artur Silvestri devine tutelară, pentru că ascunde, dincolo de fenomenul deconspirat, revelația tainică a prefacerii. Nou este faptul că actantul nu este obiectul separării unității trup-suflet. Dizolvarea în natură (întoarcerea trupului în elementele din care a fost creat) nu presupune la acest autor anularea conștientului, dimpotrivă, exacerbarea lui. Voluptatea cu care se săvârșește strania translație, parcă **în litera unui cod al eternității**, dă impresia că această reacție chimică nu este lipsită de acceptul divin.

Fiara apocaliptică, cu cele șapte capete ale ei, replămădește ordinea lumii, consfințind distrugerea, sfârșitul ei. Ea acționează ca atare asupra marilor colectivități. Or la Artur Silvestri **natura pare să cunoască o revigorare metabolică fără precedent** iar catastrofa privește

numai individul, ea acționează sub alte auspicii, nu pur și simplu aleatoriu, la nivel de atom.

Din triada reperelor unei Apocalipse – **revelația, profeția și vi-ziunea simbolică**, Artur Silvestri pare a nu prefera nici una. Substanța ocultă a prozelor sale exclude *motivul Bestiei* (decriptat mai nou ca forță ideologică a propagandei totalitare) sau *motivul ultimilor zile*, încărcate la scară mare de grozăvii, ale Lumii. Cele șapte partituri ale cărții pe care încercăm să o semnalăm n-au nici un legământ de fidelitate cu numărul de capete ale Fiarei sau cu principiile ei demonice. Se pare, deci, că nu putem însuma aceste proze subtile și tragice șirului copleșitor de apocalipse devenit deja un gen literar încă din primele secole ale erei noastre, iar în ultimii trei sute de ani – și mai abitur în ultimile două decenii – invadând pur și simplu teritoriile artei cu o insistență care, desigur, te pune pe gânduri.

Mircea Rares

„Apocalypsis cum figuris“: ȘAPTE VIBRAȚII ALE MEMORIEI SUBCONȘTIENȚE

E greu de povestit despre o astfel de carte; cele șapte proze pe care autorul le numește „nuvele” sunt, de fapt, șapte cântece ale unui poem liturgic (de felul pleanurilor tracice sau de felul litaniiilor egiptene). M-am străduit să pipăi semnele și să le simt (descifrarea runelor sfinte nu mai este posibilă). În ultima vreme, am citit multă literatură antică iar senzația receptării acestei cărți a fost de retrăire a vremurilor contemporane miturilor. Reîntoarcerea e dificilă: e greu să vii înapoi, de la aceste cântări liturgice. Nu mai știu care sfânt martir a fost, înainte de a se creștina, preot al Soarelui și a lăsat mărturie despre **monahismul solar** – pe care avea să-l confişte Sf. Vasile – iar prozele acestea spre aceste cântări m-au îndrumat. N-am vrut să privesc titlul altfel decât am privit fotografia amuletei cu triunghiuri și incizii de linii paralele, în multipli de trei.

Între altele, m-au surprins personajele, iar „**Geneza după Balzac**” mi-a oferit o cheie. În sufletul meu, cele două direcții în literatură sunt reprezentate de Proust și Dostoievski. Niciodată nu mi-am amintit de „pielea de Saagri”, de pildă, cu senzația inefabilului, dar acum doar spre Balzac m-a dus gândul.

Dar, după ce am scris, mi-a fost teamă. În fond, nu mă pricep la scris despre cărți iar urmele pe care le lasă cărțile prin sufletul meu înseamnă intimități; deci ceva precum contururile pășirii îngerilor.

*

Șapte „proze fantastice”, șapte vibrații ale memoriei subconștiente, intersectate aidoma orizonturilor (cercurilor) pe axa aceleiași sfere (*„Toate acestea sunt straturi, rareori poți să auzi vocea ori să întrevezi ceva din acele tipare de dinainte de cuvinte”*), împlinesc o insolită litanie, un poem care, amintind de „Cartea egipteană a morților”, poartă straniul titlu de **„Apocalypsis cum figuris”**, fiind, în fond, „o carte din viața anterioară”, cum nota autorul într-o dedicație pentru „Cezar Ivănescu, marele poet mistic”, dar care dedicație, prin voia sortii, a ajuns în Bucovina, acolo unde apostolii din stâncă povestesc și cântă despre aceleași lucruri.

Artur Silvestri suferă pentru înstrăinarea cuvintelor și caută acel „timp suspendat”, în care „colindele”, deci imnele întoarcerii protopărinților, **„e bine să le auzim din depărtare”**, pentru că, **„uneori, mai ales noaptea, prin livadă se aud pași îndepărtați”**. În aparentă, cuplul Ba și Ba (protopărinții nu cunoșteau numerele, iar pentru un cuplu inițial scriau de două ori numele „Ba”), cuplul Anu-Șaue, Eftepir-Dragobete, Lună-Soare, există sau se determină reciproc (se scriu, se imaginează) la marginea apelor, însăși zăpada fiind, în fond, o uriașă apă; dar **apa** lui Artur Silvestri înseamnă mult mai mult, înseamnă straturi de timp suspendat, cercurile intersectate ale unei aceleiași sfere, cum deja am încercat să sugerez. Cuplul se caută și se găsește prin mit, dar fără atingeri, fără popas în același orizont, aidoma Crăiesei Zăpezii Eftepir, care începea să danseze în Noaptea Lupilor (ultima a lunii noiembrie), fără a ajunge niciodată, dansând, la Dragomir Dragobete (Dragomir Cel Beat de Dragoste), care veghea înmuguririle de după exact nouă decade. Ca și Eftepir și Dragobete, îndrăgostiții lui Artur Silvestri doar se închipuie, doar se conștientizează și vestesc reciproc, bărbatul fiind cel care dă „regulile din orașul arbore de lângă râul cu apă” pentru că e inițiat în rostul ziditor al cuvintelor (rostirea), iar femeia e marea vrăciță (*„Tu știi – zise femeia – eu sunt din Ordinul Marilor Vrăcițe”*), aidoma cu Șaue. Bărbatul e Cer (*„o divinitate proteguitoare a viețuitoarelor fără cuvânt”*), iar femeia Fântână (așa se traduce, în fond, numele de Maria) și trăiește *„pentru singurătatea ei și geometria solitudinii”*, o geometrie a lui „departe” (*„departe, alunecând pe sub sălcii, înaintase o barcă”, „departe, noaptea părea că se luminează” sau „din lunecarea lor nu mai rămăsese, într-un târziu, decât geometria depărtărilor mute”*), trăiește conștientă *„că nimic din acestea nu era adevărat și*

ploaia veche, fantastică, îi reaminti abstracta ei genealogie care este natura“.

În căutarea aceasta neostenită se ascunde, desigur, mitul androginului, cel descris, cu metafore de serviciu, într-o superbă sinteză de Petru Creția: „Am fost cândva sferici, întregi, persecți ca niște astre... Așa ca vechii giganți și, ca ei, eram violenți și agresivi. Din preaplînul forței noastre am vrut să ne năpustim asupra Olimpului și a zeilor săi. Zeus l-a pus pe Apolon să ne despice, om de om, în două și să ne realcătuiască în așa fel încât să fim ca acum. În felul acesta deveneam mai slabi și neprimejdioși, însă adânc nefericiți, tânjind mereu să ne găsim jumătatea întregului ce-am fost“. Artur Silvestri, folosind metafora transcendentă, caracteristică poetului, metafora care permite reactivări fulgerate ale memoriei subconștiente, recrează și contemporaneizează mitul androginului, identificând și cămașa de gheață care ne desparte și care ne ucide fluierând arsurile: „*E Crăciunul – murmură Maria și aprinse lumânările; pe pereți se trezire parcă focuri verzui și ea îl strigase fără cuvinte. Deschise ușa, voia să-l întâmpine, era, în sfârșit, frumoasă numai pentru el. I se păru că noaptea a trecut și ieși; singurătatea o împresurase. / Răsărise luna; însă cerul adânc pierduse stelele parcă pentru totdeauna. Simți în aer un miros de fum pe care nu-l mai cunoscuse, ca un pelin uscat. Era frig, ochii începură s-o usture, dar îl văzuse, așezat cu spatele către ea, și cu mâinile desfăcute, atârând peste porțile mari, ferecate. Se apropie și, prin cămașa lui, înghețată, simți arsura unui cartuș“.* Frig, noapte, însingurare, adică atmosfera apocaliptică din „Hyndluljoth“ (44), adică timpul suspendat în care „arrive le grand froid dans l'Arryana Vaejah“, iar „l'hiver se repand sur toute la Terre“, adică timpul în care bărbații devin „ctisti“ (cf. Strabon), trecând de partea cealaltă parte a apei pentru a tânji, vreme de nouă decade, după jumătatea întregului din care fac parte. Iar cartea aceasta liturgică, în măsura în care înseamnă și sacrificiu și aducere, începe cu ușa deschisă în calendarul nostru modern, prin replica răsfățată a unei femei care deja adulmecă inefabilul și, implicit, fericirea: „*Îmi dai voie? spuse ea, scoțându-și ochelarii de soare“.* Numai că, dincolo de mobilierul contemporaneității și în profunzimea lui se află simbolurile străvechi. O mașină, trecând prin zăpezile nopții, pe un drum pustiu de câmpie (spațiul plan, care delimitează cercul, e o caracteristică a narațiunilor luate în discuție) devin, odată cu derapările intenționate în alte planuri ale timpului suspendat, altceva decât ceea ce par a fi. Mașina se transformă (ca și în „**Peter în aprilie**“) într-un anume sălaș al unei mistice intimități, un sălaș mobil, care lunecă pe Cale dintr-un orizont în celălalt, sperându-se că, prin suprapunerea acestor orizonturi, se va întregi sfera care am fost cândva.

În afara cuplului aflat în veșnică, dar calmă căutare, nu mai există, în cele șapte proze ale insolitului poem liturgic „**Apocalypsis cum figuris**”, nici măcar oamenii „care așteaptă prin case noaptea adâncă” („*ca și cum lumea întregă ar fi fost, de mâine, o livadă fără stăpân*”), nici „puterea momentului”, nici toate celelalte viețuiri, pentru că ceea ce există într-un „timp suspendat” înseamnă, în alt „timp suspendat”, doar „*un cristal străveziu, limpede, precum mineralele împărăției lor fără iubire*”. Dar în toate aceste „straturi” (unduiri, ninsori, treceri, lunecări) căutarea de sine rămâne o constantă profundă și tulburătoare („*Mă numesc Isadora. Nu-i așa?*”), o căutare de sine când zvârcolită de neliniște, când îmblânzită de o ciudată și indefinibilă stare de fericire („*știa că fericirea nu are cuvinte*”), „*un ceva despre care nu se pronunță, dar care se rostește, asemănător cu vocea care se naște de la sine, anterior lumii de hârtie sau lumii de celoid*”. Și tocmai prin asta, prin căutare de sine, cred eu că se consacră „**Apocalypsis cum figuris**” (titlu care nu se vrea și nici nu trebuie tradus, fiind asemenea runelor sfinte pe care doar le intuim) drept „un ceva” care înseamnă cheia întregii opere a lui Artur Silvestri.

Ion Drăgușanul

SUBLIMATE TRĂIRI, TOT MAI PROFUND ZALMOXIENE

Apocalypsis cum figuris de Artur Silvestri (București, Editura Carpathia Press, 2003) cuprinde șapte nuvelete, „realist-fantastice” („în deschidere” – cea care dă titlul plachetei, apoi: „*Geneza după Balzac*”, „*Jogging*”, „*Peter în aprilie*”, „*Mileniu în păduri*”, „*Ordinul vrăjitoarelor*” și „*Veneția, fără Isadora*”), cu aparentă înrămurare fericită chiar pe traiectul unei „bisectoare” dintr-un „unghi de fugă epică” format parcă, pe de o parte, de spiritul naratologic caragialean, din „*La Hanul lui Mânjoală*”, „*Calul dracului*”, „*Kir lanulea*” etc., iar, pe de altă parte, de cel mirceaeliadesc, din „*La Țigănci*”, „*Ghicitor în pietre*”, „*Un om mare*” etc., însă cu nebănuite, mirifice posibilități de dezvoltare voltaicizată în direcția destul de originală a unui balcanism ce renunță la aspectele sale scitice spre a se releva în sublimate trăiri, tot mai profund-zalmoxiene, adică după ritualul profund al unei științe de a te face nemuritor. În afară de incitantă – desemnând o „locație” a conflictului, ori un „terminal” al unei rețele-Kirchhoff a intrigii – în afară de „armătura” paradoxistă a suspansului etc., mai impresionează – în cadrul neo-expresionismului acestui prozator de mare rafinament – și densitatea de mister pe unitatea

de naratologic spațiu ca „oglină-retrovizoare”, „în pseudo-clinuri”, sau „în evantai”, sugestii întru catharsis și ale cutelor temporalității...

Prof. dr. Ion Pachia Tatomiurescu

CONVIEȚUIREA CU ESENȚELE

Surprinzătoare prin echilibrul perfect între estetismul superior și fiorul unui profund lirism izvorât din conviețuirea cu esențele, prin capacitatea de a transpune receptorul într-o atemporalitate care-i trezește ochiul pentru mister, prozele lui Artur Silvestri reunite în volumul „**Apocalypsis cum figuris. Șapte nuvele fantastice și un epilog**”, apărut în Editura Carpathia Press, 2003 și reeditat în 2005 sub titlul „*Apocalypsis cum figuris. Sept nouvelles fantastiques et un épilogue*”, de Centro Culturale Copto-Ortodosso, Venezia, sunt menite să marcheze **un moment memorabil în evoluția prozei scurte românești**.

„*Acestea sunt nu „proze” ori „nuvele” ci un fel de fragmente de epos criptic, ce captează un mister natural nedeslușit și doar îl înregistrează fără a-l organiza. Sunt „bucăți” înregistrate în marginea apei, îndrumate de un imaginar acvatic ce își caută formele potrivite unde să poată sălășlui.*” – spune autorul în *epilog*, oferind propria cheie de lectură. Dincolo de cuvinte, această cheie trădează percepția poetică a realității, semnificând *nu doar gândirea în imagini ci și contemporaneitatea cu miturile*, cu nașterea timpului din timp.

Raportarea la un „*acolo, unde culorile nu se născuseră*”, care generează sentimentul de „*ca și cum ar fi luptat cu vidul*” se face explicit sau implicit. În „**Apocalypsis cum figuris**”, plasarea acțiunii chiar în ajun de Crăciun dă sensul plasării într-un timp mitic, de tradiție și ritual, de participare la nașterea timpului individual, istoric, din cel imemorial. La posibilitatea unei astfel de nașteri, căci rămânem pe *pragul dintre Ajun și Crăciun, într-o poveste neîmplinită*. Una din infinitele posibilități. În contrast cu netulburarea timpului etern, timpul istoric este simțit tensionat, zbcuciat, măcinat de drame și de taine cumplite. Un timp istoric absorbit sub ochii noștri de cel etern, un timp ce-și are deja împutinate determinările: satul este fără nume, fără altă istorie decât cea legată de tradiție, „*în lumea aceea arhaică*”, o casă țărănească, o livadă sălbătică „*undeva, într-acolo*”, o noapte fără lună și fără stele, fără dată, („*Nu era, într-adevăr, nici o lumină în ceruri, deasupra lor se desfășura un gol fără sfârșit.*”), personajele sunt bărbatul și femeia, de asemenea fără nume. Doar spre final, când se pregătește de plecarea cea mare, bărbatul îi spune numele, Maria, ca un reper, ca un mal de care simte că începe să se depărteze. Tragicul său sfârșit,

asumat, rămâne necuprins în cuvinte. Misterul lui se topește în marele mister cosmic, topire parțial conștientizată: „*a doua zi după Nativitate, lumea e ca în ziua dintâi*”; „*mâine, odată cu noi, lumea se va regenera și eu vreau să încep încă de azi să mă bucur*”; „*viața i se păru, fără să se gândească la ea, egală cu a naturii*”.

Viața ca o continuă smulgere din timpul cosmic este întâlnită și în „**Geneza, după Balzac**”: „*Acum Matei începuse să vorbească aproape fără șir, cuvintele lui se nășteau unul după altul ca și cum ar fi luptat cu vidul*”. Aici, deși personajele au ca determinant nume, relativizarea începută prin atotstăpânirea ninsorii – „*o ninsoare ca asta vezi o dată la cincizeci de ani, poate niciodată*” – devine maximă prin ștergerea hotarului dintre real și imaginar, personajele lui Balzac devenind la fel de reale ca personajele noastre, Ioan și Matei (nume biblice, care pot trimite la **geneza lumii din cuvânt**).

Aceeași întrepătrundere între lumea reală și cea creată de scriitor o întâlnim în „**Ordinul Vrăjitoarelor**”. Radu, scriitorul, și Lena, personajul, par a se crea și recrea reciproc. Confuzia de planuri e totală și veridică, încrederea în *lumea creată prin cuvânt* se arată și ea a fi totală, derutat rămâne doar receptorul neinițiat, intrat în labirintul de interpretări: *textul-lume și lumea-text* ; orgoliu de creator sau validarea absolută a puterii creatoare a cuvântului; încredere în lumile create de cuvânt sau relativizarea totală a lumii ca decupaj în timp; filozofie sau estetică. Și peste toate – un abur dens de mister, interpretabil și el: condiție firească a plasării omului în ontologic sau vâl al Mayei, care stabilește hotare între diferitele lumi create de cuvânt. Proza în sine nu dirijază alegerea răspunsului. Doar ansamblul prozelor oferă **cheia**; sau **chei**.

Apelul la tehnica cinematografică din „**Jogging**” („*Părea că nici măcar lumina nu mai înaintea și că pentru totdeauna în jurul lui va rămâne acea culoare ștearsă care făcea lucrurile să devină parcă fluide și să zboare. Dar el păși, respirând tăios, sacadat, și atunci toate prinseră din nou să se miște. (...) Văzu șopîrta străvezie care se sparse ca un ciob de sticlă și răspîndi, la câțiva pași de el, mii de culori.*”), contrar așteptărilor, creează în infinitul material un decupaj fără determinante care, în mod surprinzător, nu face decât să reconfirme infinitul: „*înainta prin cețuri reci, risipea frunzele moarte, căzute cine știe de când, biruia fluvii, câmpii, munți, amețit de puterea momentului, de năluci, fermecat de mirosuri, de culori ațîțătoare, de memoria lui care începuse, fără să-și dea seama, să se desfășoare înapoi, din ce în ce mai înapoi, înspre acolo unde totul devenea vechi, fără vîrstă, ca o pădure impenetrabilă ce nu se modifică în sute de ani, ori ca o stană de piatră, unde cu greu s-ar mai putea recunoaște un chip.*”

De altfel, așa cum subliniază Constanța, în „**Peter în aprilie**“, tehnica de tip cinematografic nu creează decât „o lume de o clipă“, aflată mereu în luptă cu noaptea cea mare („*E deja frig și în curînd o să fie noapte. Noaptea mă cam înspăimîntă*” – mărturisește aceeași eroină, fără ca celălalt personaj să aibă alt punct de vedere: „*Apatia mea nu e decît un rezultat al convingerii mele că lumea este, în realitate, infinită și că, practic, se poate întîmpla orice cu noi, cu fiecare dintre noi*”). Dar e o luptă, într-un fel fără sens, căci această noapte pătrunde, imperturbabilă, și în decupajul de o clipă, prin monotonia sufocantă a ființării: „*Peste nici un ceas o să ajung din nou acasă, o s-o iau de la capăt, ...*”. Raportarea la această monotonie este numai aparent bivalentă: Constanței, care vrea să rupă această monotonie, i se refuză șansa, pentru că vine în contradicție cu Legea, scrisă sau nescrisă; Peter i se integrează firesc, avînd în acest sens, șansa unei anumite autenticități.

„**Mileniu în păduri**” este un titlu care sintetizează admirabil esența acestei proze. Decupajul în timp și spațiu este împins în vag pînă la maximum, cele două nume de personaje nu reușesc să fie determinante, să individualizeze în vreun fel. Se simte parcă răcoarea timpului etern, din care au apărut personajele, cu barca lor, să ia trupul Lenorei și să se reintegreze misterului și timpului fără istorie: „*Cînd nimic nu se mai văzu după ei, lumea își pierdu, șterse ca de o mîină nevăzută, culorile: un cristal străveziu, limpede, precum mineralele împărăției lor fără iubire.*”

„**Veneția, fără Isadora**”, prin reiterarea unor motive, le subliniază importanța în viziunea artistică a scriitorului. Apa, infinitatea parcă de ape, barca, aici urmărită doar cu ochii, malurile de apă, cu explozie vegetală („*Pe lîngă ea creșteau ierburile înverzite și din pămîntul acoperit de frunze străvechi, ieșiră, ca într-o magie a lumii dezlănțuite, florile. (...) Înainte de lumea pe care ea o cunoaște, apele se revărsaseră peste maluri și ierburile crescuseră nebune, frunzele, acum verzi, foșniseră de milioane de ani fără să fie auzite de om. Privirile ei nu întîlniseră vietățile care, înainte ca universul să-i recomună – din culorile otrăvite ale ceții – ochii, se mișcaseră sălbatic pe ape și peste păduri. Tot ceea ce trăia n-o cunoscuse pe Isadora*”). Vegetația haotică, atotstăpînitoare, sugerează și ea puterea acaparatoare a haosului în luptă inegală cu viața, ieșirea din timp. Mai mult, „*mobila grea*”, grămădită în camerele adânci, este similară acestei vegetații oarbe de care se simte desprinzându-se: „*În nări, mirosul încetase s-o mai neliniștească; știa că nimic din acestea nu era adevărat și ploaia veche, fantastică, îi reaminti abstracta ei genealogie care este natura.*” Hotarele între vis și realitate se șterg, ceea ce era vis cu ochii deschiși („*Departee, alunecînd pe sub sălcii, înaintase o barcă; Isadora văzu doar lopețile lungi*

săltând, ca legămate de muzică”), devine fapt trăit („Înaintau încet, lovind ritmic din lopeți și el tăcuse simțind laguna putrezită și coloanele măcina-te”), dar relativizarea hotarului dintre vis și realitate devine maximă, căci, asistând parcă la treziri succesive dintr-un vis în alt vis, aflăm: „Fumul amețitor al țigării îl trezise totuși, și atunci, de sub genele îndepărtate, sclipind ca un fulger; la fereastra purpurie unde perdelele lungi se zbăteau ca niște ploii tornțiale, văzu ochii ei acvatici, verzi, ca de lagună mortală, pe unde va călători în odăile cu plușuri roșii, vechi, printre ușile stranii și sub candelabre de cristal, pe lângă vitrinele oarbe; și în lumea lui imaginară, de crepuscul mort, auzi foșnetul șalului ei de mătase”.

Tema vieții ca vis cunoaște aici una din cele mai concise, mai puternic empatetice și mai frumoase tratări.

Dincolo de valențele fiecărei proze în sine, volumul se impune ca un corp omogen, având în subtext mesajul măreției omului în luptă cu atotputernicia timpului infinit, decupajele în timp rămânând însumabile pentru o istorie zbuciumată și dureroasă prin puținătatea șanselor, dar cu atât mai semnificativă. Nu o depunere a armelor, ci o asumare a condiției de muritor, de ființă istorică.

Și, deși autorul însuși își luminează în epilog unele tangențe literare, („Epocă de unde provin acestea îi cultiva cu precădere pe prozatorii sud-americani, pe Borges și Marquez, pe Alejo Carpentier și Vargas Llosa. Dar mai degrabă decât aceștia se întrevăd vagi ecouri din „**Moderato cantabile**”, din „**Țărutul Syrtelor**”: Marguerite Duras, Julien Gracq și poate Ernst Jünger”; „**Noaptea de Sinziene**” a lăsat o urmă atât de pregnantă”), prozele volumului „**Apocalypsis cum figuris**” se impun ca novatoare și cu o puternică amprentă individualizatoare.

Precizia cuvântului, puterea evocatoare a imaginilor, dozajul exact de elemente concrete în conturarea nucleului epic, deschiderea înfiorată către sens și capacitatea de transmitere a sentimentului de locuitor al timpului infinit, deci de concretizare a meditației în trăire, dau prozelor lui Artur Silvestri un caracter modern, așezându-le între cele mai bune pagini de proză scurtă, nu numai românească.

Elisabeta Bogățan

UN REGIZOR AL SUFLETULUI

Proză fantastică sau nu, „**Apocalypsis cum figuris**”, cele șapte nuvele scrise de Artur Silvestri caută să explice, cu aplicație față de detaliu, trăirile unor personaje reale într-o lume aparent ireală. Cititorul are prilejul de a le localiza dintr-o perspectivă nouă, cu exactitatea neo-

bișnuită a peliculei ce urmărește atent fiecare imagine neconformă a momentului existențial, căreia nu-i scapă nici un detaliu.

Fiecare frază are greutate, e gândită, detaliile sunt bine cuprinse în descrieri exacte, gesturile și dialogurile ne sunt aparent cunoscute, dar nu le putem anticipa decât în măsura în care ne lăsăm purtați de scenariul propus de autor. Intrăm, astfel – prin acele subtile nuanțe ale *Dasein*-ului pe care numai prin cunoaștere le percepem în subconștient – într-o lume, ireală, care nu ne este accesibilă ci este o însumare cognitivă a stărilor de fapte, acumulărilor intelectuale, profunzimii și ascuțimii simțurilor.

Așadar, ne regăsim în toate aceste nuvele ca participanți atenți, observatori independenți și nepărtinitori ai reflecției „celorlalți”, personajele imaginare și totuși identificabile cu oameni din preajma noastră.

Artur Silvestri le gândește real, le simte trăind, prezentându-ne, într-un cadru meticolos organizat, un univers interior creat pe fondul unor discuții aparent banale. Dar ele sunt, în cele din urmă, rezultatul unei meditații neobișnuite, care ne scapă de regulă în cotidian, regăsindu-se, astfel, ca reflecție palpabilă și rațională.

Scriitorul trezește voit subconștientul, provocând – prin invitația la meditație – o stranie stare anticipativă, bazată pe cognitiv, o stare de spirit ce ascunde toate acele elemente ale vieții intens trăite, determinante și, în fapt, existențiale. Această înaltă stachetă a cunoașterii devine astfel accesibilă nu numai sufletelor sensibile.

Neobișnuite sunt aici succesiunea detaliilor, prezența luminii și bogăția percepțiilor. Este, dacă vrei, o succesiune de fotografii clare într-o peliculă alb-negru: umbrele, siluetele personajelor, dar și ochii și privirea, percepția naturii pure. Simțurile se ascut: simți mirosul de câmp, de ploaie, percepi tufele înalte de lipan, junglele de brusturi, roua tremurând fericită, tulpinile retezate. În urma tuturor, culoare prinde doar globul purpuriu, gigantic și amețitor, Soarele.

Îl simt pe Artur Silvestri ca pe un regizor al sufletului. Scenele în care se desfășoară dialogurile sunt cadre sigure, verificabile dar, deopotrivă, atemporale. Interpelările în text sunt cele *de zi cu zi* dar unghiul percepției e altul; el te obligă la meditație, fiindcă, în spatele cuvintelor, se ascunde ceva nespus pînă acum; există o teamă de analiză obiectivă, un „vag”, mai bine spus, care se naște poate din teamă, poate din precauție. În urma lecturii, irealul devine palpabil, direct accesibil și subliniat prin treptate nuanțe metafizice, aproape mistice.

Lucian Hetco, Germania

FERICIRE FĂRĂ CUVINTE

„... dar știa că fericirea nu are cuvinte.”

Sunt idei, sunt sensuri în cartea „**Apocalypsis cum figuris**” de Artur Silvestri, (editura „Carpathia Press” – 2003) care cutremură ființa, o cheamă la o frică ce implică înțelepciunea, o frică spirituală merită să schimbe, să transforme, ca un imn în fața singurătății și apoi a morții ...

Apocalipsa înseamnă descoperire, dezvăluirea, prezentarea a ceea ce este ascuns privirii, dar care se deslușește, iată, inimii. Contactul cu noua lume spirituală, astfel cum s-a dezvăluit în stările ei profunde și cutremurătoare, este motivul pentru care scriitorul cheamă cititorul la această cină de cuvinte

Deși par a nu avea un fir epic, cele șapte nuvele *căzute dintr-o altă lume*, prezentate de Artur Silvestri, se strâng în jurul unei alte realități și rezistă timpului. E un timp al ființelor care trăiesc veșnic în aceste scrieri, dincolo de categorii, de clasificări teoretice, de poem, de eseu sau întâmplare.

Nuvela primă care dă nume cărții este una în care ființele au posibilitatea să fie pentru seara magică de nașterea Mântuitorului, mai frumoase: iată, un bărbat și o femeie, evadați în lumea de basm, regăsind simplitatea vieții ca viață și nu ca joc de-a viața, sub mirosul nereal al busuiocului, despărțiți de realitate de gheața barocă de pe fereastra simplă de la o casă de țară, având deodată revelația esențială: “...a doua zi după Nativitate, lumea e ca în ziua dintâi.”

Locul pare fundamental, un *Eden primit în dar*, un spațiu în care colindele și merele ar putea lumina zăpada în noaptea Nativității și unde “... simți și mai adânc culorile fericirii ...” și unde poți rosti cu glas tare că ești fericit, nu ți-e rușine de această fericire, așa cum se întâmplă în afara Edenului....

El și Ea sunt pătrunși, sunt conștienți de această fericire fără cuvinte și realizează că viața femeii va fi altfel după această zi, nimic nu mai putea fi cum fusese, erau *zguduiți pînă la schimbarea la față* de faptul că, odată cu ei, lumea se va regenera și asta înseamnă începutul bucuriei.

Și când „*sărbătoarea biruise pentru totdeauna așteptarea*”, și când „*oglinzile redaseră pentru prima dată spiritul ei în mod fidel*”, când Edenul era aici, El, bărbatul, nu mai ESTE ..., în mod real, o realitate a irealității, brutală, chemat dintre cei care trăiesc pe pământ, iar când cei doi se frâng și se rup, pare că nimic nu mai are sens, dar abia atunci putem descoperi sensurile...

Omul pare a pricepe ceea ce vede, este o vedere cu ochii, dar dincolo de această lume este lumea spirituală sub controlul lui Dumnezeu, El îngăduie și omul trebuie să înțeleagă misterul...

În „Cartea Iov” din *Scriptură*, personajul nu poate să înțeleagă ce se întâmplă, dar Dumnezeu îl învață pas cu pas; prin povestirea veche, mai veche ca lumea, din *Scriptură*, cititorul poate să vadă și AICI și ACOLO și înveți ce vrea El și nu ce vrem noi, ce îngăduie El și nu ceea ce facem noi.

Nuvela, poem de Nativitate și de iarnă, întâmplare de seară cu sărbătoare și colindători, povestire simplă și imn, dar parcă mai mult rugăciune de laudă pentru frumos, nuvela, spun, stă la limita dintre lumi, în marginea dintre fericire și moarte, dintre real și ireal, pentru a face posibil acest lucru:

„...ca și cum lumea întreagă ar fi fost, de mâine, o livadă fără stăpân...”

Răspunzând provocărilor, autorul încearcă să ne ducă la starea în care fericirea nu are cuvinte...

Dar toate nevele cheamă cititorul la mister, un mister care se dezvăluie treptat, se deschide în timp, precum floarea, deși par doar umbre. Și cu cât te îndepărtezi, vezi întregul, sunt pete ce devin în perspectivă culoarea din întregul tablou, un tablou coerent, legat de cuvinte curate și de imagini asemenea celor din ceruri...

Personajele au vorbe care vin dintr-o altă parte a ființei de parcă ființele se prelungesc în ceruri; peisajele descrise sunt rupte din locuri rămase intacte, neatinsse de mizeria lumii, de erorile lumii, de păcat; firul povestirii se reîntoarce la scriitor de parcă lumea a încăput în lacrima sa; este reluată mereu tema legăturii nevăzute dintre femeie și bărbat, ca într-o poveste de ghiță ce rezistă temperaturii, prin miracol...

În scrierea „**Peter în aprilie**” autorul pare a deschide secretul relației dintre bărbat și femeie: se naște treptat o nouă relație, simplă, fragilitatea femeii și grija bărbatului pentru ea, vorbe blânde, gesturi care ard și deodată revelația:

„Pentru noi nu ar trebui să mai fie niciodată mâine, totul e acum”.

Viața – așa cum se poate naște din relatare, departe de lume, pe un drum mai mult imaginar și mai mult în minte, dar posibil – ar putea fi alta, cei doi s-ar putea smulge din căderea de fiecare zi, din singurătate din mijlocul orașului, totul s-ar putea lega în aprilie, dar nu cade cortina, refuzul ca o altă realitate...

Misterul nuvelei pare să reorganizeze lumea. Cuvintele și replicile dintre EA și EL și apoi grija lui prin luciditate, dau măsura dragostei pentru o clipă, mai mult decât una carnală, una a chemărilor într-o vre-

me a căderilor... Deși refuzul bărbatului, din final, este unul dureros, brutal, neînțeles, totul se leagă, pentru că relația dintre un bărbat și o femeie nu este una a conjuncturii, este una care ține de esența ființelor; iar mesajul bărbatului este clar: E DEJA TÂRZIU ...

Toate scrierile au ceva care scapă controlului imediat: „*Însă acel vînt suav și melodios, al zilei străvezii pe care el n-o mai trăise.*”

Apoi lumea își pierde culorile, totul se face mineral, ca la început de lume, de parcă Dumnezeu ar fi gata să recreeze totul, pentru a ne face mai curați...

Scrierile aduc în prim-plan drama umană: singurătatea. Omul trebuie să navigheze prin vreme, prin veșnicie singur, în mijlocul valurilor, dar dincolo de mister este Creatorul, care dă sens în această lume în care un „*caiac poate tăia largi triunghiuri ale solitudinii...*”

Femeia care vrăjește din interiorul lumii, Creatorul care prin cuvânt creează lumea pentru ca lumea să nu se piardă. (**Ordinul vrăjitoarelor**)

Este descris secretul Genezei, într-o formă vizibilă, inteligibilă și accesibilă: „**Geneza, după Balzac**”. Paralele între lumea creată de scriitor, imaginea scriitorului care este creatorul și lumea care se mișcă; aici este secretul: lumea se mișcă, totul capătă viață.

Imaginea scriitorului îmbrăcat modest, cu un aer rebel, obosit de scris, retras în camera lui mică, izolată, protejat de lume, dar, totuși, prezent în mijlocul creației, a zilei cea de toate zilele care capătă valoare prin el, grupuri de oameni treziți de promisiunea zilei, fericiți sub cerul albatru și el, scriitorul nevăzut, dar care dă viață lumii palpitând peste pavajul cetății...

Geneza, după Balzac, ne arată că lumea se poate mișca, iar mișcarea și ființa este în Dumnezeu, unul nevăzut, dar activ în univers...

Construcția nuvelor este una a rigorii, cuvintele se leagă, misterul, deși le încheagă prin necunoscut, dă valoare scrierii de parcă Artur Silvestri pare răstignit pe cuvinte și își duce, poate, inconștient, povestirea înainte, cu un aer rebel, uneori obosit, dar revitalizat de sensurile profunde ale vieții, eliberând clipele de vrăji arhaice, făcând să plouă în lume sub culori nenăscute....

„Nuvelele” au fost scrise în anii '80, cu aproape douăzeci de ani înaintea publicării, păreau rătăcite printre alte scrieri, într-o *geneză fără sfîrșit*, parcă uitate de lume și de autor, scrise de un alt scriitor poate, de altcineva, din alt cer...

Profund marcat de valorile creștine, autorul repetă, tainic, modelul creatorului, se cutremură de prea multă Geneză, dar totuși atât cât trebuie, fără ambiția de a căuta modele, pentru că MODELUL EXISTĂ de la facerea lumii: Edenul pierdut, relația bărbat – femeie, forța mineralului, ruptura neînțeleasă de om dar necesar divină, moartea ca semn

al biruinței sărbătorii, posibilitatea refacerii lumii după Nativitate, taina frumuseții omului, o lume curată fără mituri, o lume care se mișcă, întoarcerea spre natura curată sub linia arcuită a păsării care zboară, senzația că totul pare târziu, dar nu încă, vraja scrisului cu ființa, singurătatea ca mod de apropiere de cele de Sus.

Personajele au senzația scufundării în ape, sub zăpezi, sub timp, sub dragostea imposibilă, ca o imersiune în albastrul cerului într-o zi curată, ziua în care se naște Hristos în lume, se întrupează, sub bucuria colinzilor veșnice...

Citând pe autor:

„Era poate ora când sărbătoarea biruise pentru totdeauna așteptarea“

Constantin Stancu

„AȘTEPTARE A CEVA INDEFINIT, GREU, MAI GREU DECÂT MOARTEA ÎNSĂȘI“

Printre cărțile ce mi-au sosit într-un moment de grație din partea lui Artur Silvestri, reactualizând în acest fel, după un deceniu și jumătate, o prietenie nerostită, am descoperit, nu fără uimire, una foarte subțire, intitulată șocant și poate puțin prea pretentios **„Apocalypsis cum figuris“**. După cum se precizează pe copertă lectorul curios are posibilitatea să citească **„șapte nuvele fantastice și un epilog“**. Cunoșteam activitatea de critic literar a lui Artur Silvestri susținută mai ales în paginile revistei *Luceafărul*. Eu însumi avusem onoarea și plăcerea ca temutul critic să se pronunțe asupra unuia din romanele mele. Dar n-am bănuț că în spatele criticului exact, tăios, cu o frază riguros cântărită, lipsită de meandre calofile sau de „prețioase ridicole“, se ascunde un prozator subtil, un creator de „*epos criptic*“, cum singur mărturisește în **Epilogul** cărții cu pricina. Cele șapte povestiri au în comun un „mister natural nedeslușit“, memoria personajelor se întoarce mereu *„înapoi, din ce în ce mai înapoi, înspre acolo unde totul devenea vechi, fără vârstă, ca o pădure impenetrabilă ce nu se modifică în sute de ani, ori ca o stană de piatră, unde cu greu s-ar mai cunoaște un chip“*. (**Jogging**) Tot ce se întâmplă pe parcursul câtorva zeci de pagini este învăluit în mister, are o aură de incertitudine și fantastic, de așteptare a ceva indefinit, greu, mai greu decât moartea însăși. Femeia din povestirea **„Peter în aprilie“** are sentimentul că mergeau *„într-o lume parcă părăsită ori populată doar de forme cenușii neclare, ca niște năluci“*.

Tiparele de dinainte de cuvinte – o realitate ireductibilă – se află în spatele realității superficiale, după credința romancierului Matei din schița „**Geneza, după Balzac**”. Același Matei afirmă că rareori poți auzi vocea ori să întrevezi ceva din tiparele de dinainte de cuvinte etc.

Aș mai remarca frumusețea stranie a peisajelor, ca și subtilitatea invocării prin lucruri vechi sau obiecte a unor timpuri și lumi apuse, ca și a unor oameni de demult: „*Umbra ei, aeriană, pătrunsese în camerele adânci, pe unde luminile ieșeau dintre îndepărtatele vitralii, colorând sângeriu visul. Trecu, pipăind, pe lângă mobila grea, încrustată, simți ca o apă putrezită...*”. În **Epilog** autorul își recunoaște „proximitățile” literare ale acestor nuvele: Borges, Marquez, Carpentier, Llosa, Marguerite Duras, Julien Gracq. Sunt autorii care ne-au adus, ca urmarea perioadei „dezghețului” din anii 1965-70, aerul proaspăt al altei lumi și al altor culturi. Dar autorul cu cea mai mare înrâurire asupra acestor proze, fără ca să intenționez a le diminua cumva originalitatea, este Mircea Eliade.

S-ar cuveni să închei subliniind o profundă înțelegere și cunoaștere a spiritualității creștine din partea scriitorului Artur Silvestri, lucru ce nu ne poate mira având în vedere pregătirea sa științifică în domeniu, ca și numeroasele cărți dedicate Bisericii Ortodoxe Române și prelaților ei.

Ion Marin Almăjan

GEOMETRIA DEPĂRTĂRILOR TĂCUTE

Cum de la o vreme am din ce în ce mai puțină vreme pentru a mă dedica literaturii beletristice, mărturisesc că titlul acestei cărți a cunoscutului scriitor și eseist Artur Silvestri m-a provocat prin titlul ei. De ce „**Apocalypsis cum figuris**”, cu subtitlul: „**Șapte nuvele fantastice și un epilog**”? Lectura lor mi-a „descoperit” o lume, sau mai corect spus, lumea unui om sensibil la tot ce freamătă în juru-i – bogăția miraculoasă a naturii cu tot ce ne spune abia șoptit despre Creatorul ei și mai ales a omului din preajmă, creație și creator la rândul-i în orizontul clar-obscur al așteptărilor. Prima nuvelă, care dă în chip semnificativ și titlul volumului, se țese într-o noapte de Crăciun, în care se toarce aproape presimțit o idilă, la hotarul abia întrezărit între ceea ce ne este dat să vedem cu ochii cei trupești și cu cei ai sufletului. Mai ales cu aceștia din urmă, deslușitori ai tainelor într-o „geometrie a depărtărilor” în care neînțelesul în înțelesuri se preschimbă. De aceea, personajele feminine par mai degrabă făpturi de vis, dialogul – unul mai mult interior, la care cititorul este invitat să participe într-un ritual al discreției.

Aș așeza toate cele șapte nuvele în acest orizont al depărtărilor, pe care autorul ni-l dezvăluie parcă ascunzându-se pe sine într-un joc al sensibilității adolescentin și pentru aceasta fantasticul pare a-i oferi un spațiu de grație. Cu atât mai mult cu cât aflăm că toate au fost scrise prin anii '70-80, când, e adevărat, fantasticul oferea unul din refugiile cele mai îmbietoare pentru intelectualul ce-și problematiza existența într-o vreme a rătăcirilor. Mărturisirea din „**Epilog**” este clarificatoare pentru acea „vârstă intelectuală”, cu deschiderea ei spre ceea ce, depășind-o, o duce spre necuprindere, statornic rămânându-ne mărturie și chemare. Ca în acea „**Noapte de Sânziene**”...

Pentru această mereu reînnoită „descoperire” îi mulțumesc lui Artur Silvestri și înaltul zenitului să îi binecuvânteze creația viitoare.

Elena Solunca Moise

UN ENCICLOPEDIST FANTAST

Ocaș al scrisului nocturn, asediat – șantieristic – de muntele de fișe și dosare, Artur Silvestri scrie dintotdeauna. *Scrisul este viața*, zice apodictic domnia-sa. Ideea cumplită, de nesuportat, că i-ar putea fi furate orele de scris l-a vizitat, totuși. Dar s-a lepădat, nu tocmai lesnicios, de această temere spăimoasă. Și în foiala proiectelor urieșești, de absorbție enciclopedică, mânat de impulsuri secrete deturnându-i energiile, scriitorul ivește ritmic, recuperator, titluri de altădată, îngropate ori rătăcite în stiva manuscriselor.

Este impresionantă, la o primă ochire, suprafața preocupărilor sale. Cu „gust semi-profetic”, Artur Silvestri palpează *originismul cultural*, umple goluri, evidentiază „orele astrale” și răspunsul autohton. Închipuie, așadar, largi panouri privind geografia literaturii proto-române, coboară în substratul getic, dezvoltă spiritualitatea patristică. Propune, se vede bine acum, o sinteză istoriografică, acribios documentată, fructificând cercetări alcătuite cu ani în urmă. Altfel zis, descoperă **realitatea strămoșilor**, aducând la lumină urmele, ale familiei sau ale neamului. Negreșit, când e vorba de studii mai vechi, unele chiar netipărite (încă) în limba română, pecetea unei vârste (intelectuale, îndeosebi, dar și sufletești) se simte. Avem, în totul, în această stăruință risipită de-a lungul câtorva decenii de trudă tenace, un critic artist, în descendență călinesciană, de cert rafinament stilistic și, să nu uităm, cu apetit doctrinar. Bătăios în **perioada luceferistă**, angajat în felurite campanii de presă, oferindu-și apoi o voluntară retragere („dispariția publică” fiind o întremătoare adâncire în sine), Artur Silvestri împacă – așa zice miraculos – succesul în afaceri (fiind, se știe, un expert în piața

imobiliară) cu largile desfășurări eseistice, încercând a descifra pentru noi „revolta fondului neconsumat“, procesele modelatoare enigmatice, ciclicitatea cu irizări fantastice.

Era ușor de bănuțit că instinctul epic lucra în ființa cărturarului. Artur Silvestri are, neîndoios, „magia ficțiunii“ (cum se pronunța chiar domnia-sa, folosind invocata sintagmă pentru *Mesure d'une ombre*, romanul lui Paul Lahovary). Așa fiind, nu e de mirare că literatura enigmatică i-a confiscat interesul în anii junetii; iar compozițiile de atunci sunt, în fine, dezvăluite în ***Apocalypsis cum figuris*** (Ed. Carpathia Press, 2003). Fiindcă opul în discuție recuperează șapte nuvele fantastice, izvodite între 1983-1984 la Snagov și Izvorul Mureșului. E drept, una dintre ele (e vorba de ***Geneza, după Balzac*** e din 1977). Aceste șapte compoziții se alătură unui roman (***Pinnacle***, tot din 1977, încă necunoscut) și fac dovada că avem în Artur Silvestri un prozator secretos și parcimonios.

Bineînțeles, efortul de a cerceta această recoltă prozastică în ramă contextuală ne invită să chestionăm epoca. Erau *anii explozivi ai realismului magic sud-american*. Dar, observăm iute, prozatorul – atent la proximități – nu e îndatorat vreunui model. Dominanta scrisului său, tutelat de o memorie care, luxuriant, se desfășoară îndărăt, penetrează, inevitabil, și epica. Artur Silvestri ne propune, deseori, un imaginar acvatic, reverberând liturgic; întotdeauna însă folosește „pastă geneziacă“, într-o regresie îmbibată de straniețate, dezvăluind – pe un fabulos scenariu mitic – noi straturi ale arhaicității. Încât, vorba autorului, „*totul pare să fi fost scris*“. Sunt descrieri fastuoase, de o lentoare a acumulărilor care amintește, cred, de o epicureică plăcere barbiană, savurând textul; și, desigur, de un ecou eliadesc, rodind în această formulă, o scriitură până deunăzi încă tăinuită.

Hotărându-se, târzior, să se îngrijească, gospodărește, de manuscrisele care așteaptă, vai, de atâta vreme lumina tiparului, Artur Silvestri este promis unei cariere internaționale. Profetia, nu doar a noastră, va primi în anii care vin, sunt convins, o strălucită confirmare.

Adrian Dinu Rachieru

S U M A R

I. Preliminarii de lectură – Două introduceri.....	5
<i>Prof. dr. Ovidiu Drimba – SCHIȚĂ DE PORTRET.....</i>	5
<i>Prof. dr. Alexandru Husar – ARTA SCRISULUI ÎN PAGINI ANTOLOGICE...8</i>	8
II. APOCALYPSIS CUM FIGURIS – ȘAPTE NUVELE FANTASTICE ȘI UN EPILOG – editia nec varietur.....	12
Apocalypsis cum figuris	15
Geneza, după Balzac	24
„Jogging“	31
Peter în aprilie	35
Mileniu în păduri	42
Ordinul vrăjitoarelor	45
Veneția, fără Isadora	48
Epilog	51
III. Exegeze – Opera în oglinzi paralele.....	53
<i>A.I. Brumaru – ULTIMA FRONTIERĂ</i>	55
<i>Alexandru Nemoianu – O DRAGOSTE FĂRĂ SFÂRȘIT</i>	57
<i>Eugen Evu – CĂRTURAR ȘI PROFET</i>	58
<i>Prof. dr. Ion Popescu-Brădiceni – O FRUMUSEȚE ERETICĂ, APOCRIFĂ</i>	60
<i>Dimitrie Grama – ȘANSA DE A DESCOPERI O COMOARĂ.</i>	61
<i>Prof. Dr. Zenovie Cârlușea – DEZVĂLUIREA UNUI MESAJ</i>	62
<i>Mircea Rareș – „ÎN LITERA UNUI COD AL ETERNITĂȚII“</i>	63
<i>Ion Drăgușanul – „Apocalypsis cum figuris“: ȘAPTE VIBRAȚII ALE MEMORIEI SUBCONȘTIENȚE</i>	64
<i>Prof. dr. Ion Pachiea Tatomișescu – SUBLIMATE TRĂIRI, TOT MAI PROFUND ZALMOXIENE</i>	67
<i>Elisabeta Bogățan – CONVICȚIUNEA CU ESENȚELE</i>	68
<i>Lucian Hetco – UN REGIZOR AL SUFLETULUI</i>	72
<i>Constantin Stancu – FERICIRE FĂRĂ CUVINTE</i>	73
<i>Ion Marin Almăjan – „AȘTEPTARE A CEVA INDEFINIT, GREU, MAI GREU DECÂT MOARTEA ÎNSĂȘI“</i>	76
<i>Elena Solunca Moise – GEOMETRIA DEPĂRTĂRIILOR TĂCUTE</i>	77
<i>Adrian Dinu Rachieru – UN ENCICLOPEDIST FANTAST</i>	78